

ÁLLAMI SZÁMVEVŐSZÉK

ELEMZÉS

„Pink education” jelenség Magyarországon?!

A felsőfokú végzettséggel rendelkező nők túlreprezentáltságának
tényezői és gazdasági-társadalmi hatásai

2022.

ÁLLAMI SZÁMVEVŐSZÉK

ELEMZÉS

„Pink education” jelenség Magyarországon?!

A felsőfokú végzettséggel rendelkező nők túreprésentáltságának
tényezői és gazdasági-társadalmi hatásai

Engedélyező:

Domokos László
Domokos László
elnök

Az Elemzés
az interneten
a www.asz.hu
oldalon
olvasható.

Szerkesztő:

FÜZI BEATRIX projektvezető

Az elemzés elkészítését felügyelte:

DR. NÉMETH ERZSÉBET felügyeleti vezető

Készítették:

FÜZI BEATRIX projektvezető

PATS REGINA számvevő

PUSKÁS BALÁZS számvevő

VÁRADI ESZTER számvevő

Kiadja az Állami Számvevőszék

EL-3496-007/2022.

TARTALOMJEGYZÉK

▶	KÖVETKEZTETÉSEK	5
▶	AZ ELEMZÉS CÉLJA ÉS MÓDSZERE	6
	Az elemzés célja	6
	Az elemzés módszertana.....	7
▶	A „PINK EDUCATION” JELENSÉG	8
	A felsőoktatás kapuja a középfokú oktatás	10
	A pedagógus szakma, mint női szakma	11
	A férfi-női tulajdonságok, kompetenciák, szakirodalmi áttekintés	11
▶	SAJÁT KUTATÁS: A SZÜLŐK ÉS PEDAGÓGUSOK PERCEPCIÓJA.....	14
	A felmérés eredményei	14
	— Vannak-e olyan tulajdonságok, amelyek a megkérdezettek megítélése alapján szignifikánsan inkább valamelyik nemre jellemzőek?	14
	— Mely tulajdonságokat preferálják, várják el, tartják fontosnak vagy szükségesnek inkább a közoktatásban a megkérdezettek?	15
	— Van-e különbség a tanárok és a szülők véleménye között annak megítélésében, hogy az egyes tulajdonságok nőiesek vagy férfiasak, illetve mennyire fontosak a közoktatásban?15	
	— A közoktatás a fiús vagy a lányos tulajdonságokat részesíti előnyben?	18
▶	A JELENSÉG TÁRSADALMI-GAZDASÁGI KÖVETKEZMÉNYEI	19
▶	MELLÉKLETEK.....	20
	— 1. sz. melléklet.....	20
	— 2. sz. melléklet.....	23
	— 3. sz. melléklet:.....	26
	— 4. sz. melléklet:.....	28
	— 5. sz. melléklet:.....	29
	— 6. sz. melléklet.....	34
▶	FOGALOMTÁR.....	38
▶	JOGSZABÁLYOK ÉS KÖZJOGI SZERVEZETSZABÁLYOZÓ ESZKÖZÖK JEGYZÉKE.....	39
▶	FELHASZNÁLT IRODALOM JEGYZÉKE.....	40

KÖVETKEZTETÉSEK

Magyarország Alaptörvénye rögzíti, hogy a nők és a férfiak egyenjogúak. Az Alaptörvény XI. cikke értelmében hazánk a művelődéshez való jogot a képességei alapján mindenki számára hozzáférhető felsőfokú oktatással és az oktatásban részesülők törvényben meghatározott anyagi támogatásával biztosítja. A Nemzeti Alaptantervben foglaltak szerint a tanulás legfőbb célja olyan tanulói kompetenciák fejlesztése, amelyek lehetővé teszik az ismereteknek különböző helyzetekben történő kreatív alkalmazását, a kreatív és logikus gondolkodás fejlesztését. A Fokozatváltás a felsőoktatásban stratégia, kimondja, hogy „*a felsőoktatás ...még oly fontos funkciói közül is kiemelendő a társadalmi mobilitás elősegítése*”.

2010-2021. között hazánkban minden évben több nő nyert felvételt a felsőoktatásba, mint férfi, így a 2022-es tanév őszi félévében a felsőoktatásban tanuló hallgatók között a nők aránya már 54,55% volt. Az oklevéllel végzetek között, a férfi hallgatók nagyobb arányú lemorzsolódása miatt még magasabb, mintegy 60% volt a nők aránya. A 2020/2021. tanévben a diákok közel fele tanult gimnáziumban, ahol 55,4%-kal szintén statisztikailag túlréprezentáltak voltak a lány tanulók. A felsőoktatásba felvettek 58,1%-a, a nappali tagozatra felvettek közel 70%-a érkezett gimnáziumból. A nemi arányok eltolódásában közrejátszhatott a pedagógus szakma elnőiesedése. 2021-ben a hazai közoktatásban oktató 96 000 pedagógus 82%-a nő volt.

Kutatási adatok azt bizonyítják, hogy a férfiak és a nők szellemi képességeinek átlaga nem különbözik, azonban az intelligencia eloszlása és az egyes részképességek tekintetében különbségek figyelhetők meg.

Saját kutatásunkban szülőket és pedagógusokat kérdeztünk (700 fős, reprezentatív minta), hogy miképpen értékeli a szakirodalomban bemutatott nemi különbséget, az eltérő tulajdonságok/kompetenciák fontosságát az oktatásban. A megkérdezettek percepciói, hasonlóan a szakirodalmi adatokhoz, minden tulajdonság esetében szignifikáns nemi eltérést mutattak. A válaszadók szerint a leginkább nőies tulajdonságok az érzelmi, szociális érettség; a szorgalom; a szófogadás; a kezűgyesség; a jó szóbeli-és írásbeli kifejezőkészség; a monotónia tűrés és a precizitás, pontosság. Ezzel szemben a leginkább férfias tulajdonságok a technikai-műszaki érzék; a kockázatvállalás; az élnépszerűség, mozgékonyosság; a térlátás; vállalkozószellem és a logika. Az eredmények azt mutatják, hogy a megkérdezettek a lányosabbnak tartott tulajdonságokat tartják fontosabbnak a közoktatásban. Az egyik legkevésbé fontosnak tekintett készség a közoktatásban a technikai-műszaki érzék, az innovativitás és a vállalkozószellem mellett. Meglepő emellett, hogy az olyan lányos tulajdonságok, mint a szorgalom, verbális képességek és alkalmazkodókészség a válaszolók szerint fontosabbak, mint a logika, ami nélkül értő tanulás, tartós, hasznosítható tudás, problémamegoldás nehezen képzelhető el. A fiúsnak ítélt, a reál tantárgyakhoz szükséges tulajdonságok mind a szülők, mind a pedagógusok szerint kevésbé fontosak. A kötelező érettségi tárgyak közül három humán vizsgatárgy (magyar nyelv és irodalom, történelem, idegen nyelv) és egy reál (matematika). A társadalmi mobilitás és a nemi egyenlőség, esélyegyenlőség szempontjából ez a tény felveti annak veszélyét, hogy a fiúk hátrányt szenvedhetnek a középiskolai záró eredmények és a felsőfokú továbbtanulás terén is. Indokolt lehet megfontolni a humán és reál érettségi tantárgyak kiegyenlítését, mind a mindennapi életre és a munkaerőpiacra történő felkészítés érdekében. A fiúk emellett az érzelmi és szociális érés tekintetében jelentősen elmaradnak a lányokhoz képest, amit a beiskolázási életkor meghatározásnál érdemes lehet figyelembe venni.

Az úgynevezett „pink education” jelenségnek számos gazdasági és társadalmi következménye van. Amennyiben az oktatás a nőies tulajdonságoknak kedvez, úgy ez rombolja a társadalmi mobilitást és esélyegyenlőséget. A férfias tulajdonságok alacsonyabb értékelése mentális és viselkedésbeli problémákat okozhat a fiú tanulóknak, akik nem tudják sajátos képességeiket optimálisan megmutatni, kibontakoztatni. A nők túlréprezentáltsága a felsőoktatásban demográfiai problémákat is okozhat, megnehezítve a pártalálást a közel azonos szinten képzett fiatalok között. A kreativitás, az innováció, a vállalkozó szellem és a technikai-műszaki érzék szükségesek a gazdaság optimális fejlődéséhez, a munkaerőpiaci problémák enyhítéséhez, a versenyképesség és fenntarthatóság javításához.

A közoktatásban nagyobb hangsúlyt kellene, hogy kapjon a változó munkaerőpiaci igényeknek hosszú távon is megfelelést biztosító kompetenciák és készségek átadása és fejlesztése. Olyan oktatási stratégiára van szükség, amely a sikeres önálló felnőttkori életvezetésre és az eredményes munkaerőpiaci jelenlétre készíti fel a fiatalokat, nemtől függetlenül. A nemzeti oktatási politika fontos célkitűzése lehet a fent ismertetett jelenség okainak és következményeinek mélyebb kutatása, az eredmények függvényében intézkedések meghatározása.

AZ ELEMZÉS CÉLJA ÉS MÓDSZERE

Az elemzés célja

Magyarország Alaptörvényének XVI. cikk (3) bekezdése rögzíti, hogy a nők és a férfiak egyenjogúak, valamint a X. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy Magyarország biztosítja a tanulás szabadságát. A XI. cikk szerint a művelődéshez való jogot Magyarország – többek között - a képességei alapján mindenki számára hozzáférhető felsőfokú oktatással, továbbá az oktatásban részesülők törvényben meghatározottak szerinti anyagi támogatásával biztosítja.

A 2011. évi CXCV. törvény a Nemzeti Köznevelésről (Nkt.) meghatározza a köznevelésre vonatkozó jogszabályi feltételrendszert, a köznevelési rendszer irányításának és működtetésének alapelveit, a köznevelés résztvevőinek jogait és kötelezettségeit. Az utoljára 2020-ban módosított 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet tartalmazza a Nemzeti Alaptantervet (NAT). A NAT-ban foglaltak szerint a tanulási tevékenység legfőbb célja olyan tanulói kompetenciák fejlesztése, amelyek lehetővé teszik az ismereteknek különböző helyzetekben történő kreatív alkalmazását, a kreatív és logikus gondolkodás fejlesztését. A NAT fő funkciója a közoktatás tartalmának elvi, szemléleti megalapozása. A felsőoktatást a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény (Nftv.) szabályozza, amelyhez végrehajtási rendeletek kapcsolódnak. Az Nftv. 1. § (1-2); 11. § (1) g pontja szerint a nemzeti felsőoktatás célja a versenyképes tudás átadásával, a közjót szolgálva, a nemzet szellemi és gazdasági fejlődésének biztosítása, átlátható, versenyképes elméleti és gyakorlati oktatás nyújtása, tudományos alap- és alkalmazott kutatás végzése, az innováció, továbbá az oktatói-kutatói utánpótlás nevelése. A Fokozatváltás a felsőoktatásban stratégia, mely 2030-ig határozza meg a hazai oktatás jövőképét, kimondja, hogy *„Komplex küldetésének teljesítésével a felsőoktatás sokféle módon szolgálja a közösséget, azonban még oly fontos funkciói közül is kiemelendő a társadalmi mobilitás elősegítése. Az oktatás bármely szintjével kapcsolatban alapvető elvárás ugyanis, hogy támogassa a társadalmi mobilitást...”*.

A „Felsőoktatás a változások tükrében - verseny, minőség, teljesítmény” című Állami Számvevőszéki (ÁSZ) elemzés által feltárt szocio-demográfiai tényezők is megmutatták, hogy jelentős a női hallgatók túlréprezentáltsága a magyar felsőoktatásban. Jelen elemzés a jelenség okainak és társadalmi, gazdasági következményeinek feltárására irányul.

Az elemzés ezt a folyamatot közpénzügyi, valamint szocio-demográfiai és szociálpszichológiai nézőpontból is értékeli, feltárva a jelenség lehetséges okait és várható gazdasági-társadalmi következményeit. Az elemzés tárgyát képezi annak vizsgálata, hogy a hazai oktatási rendszer egyenlő esélyeket biztosít-e a fiú és lány tanulóknak, illetve, hogy milyen szerepet játszik a folyamatban a pedagógus szakma elnöiesedése.

Az elemzés kérdőíves felmérés révén kereste a választ arra a kérdésre is, hogy a közoktatási rendszer előnyben részesíti-e a nőies tulajdonságokat, illetve, hogy emiatt sérülhet-e a nemek közti esélyegyenlőség. Az elemzés ezen felül megvizsgálja, hogy mennyire befolyásolja a nők túlréprezentáltságát a felsőoktatásban a lányok és a fiúk eltérő képesség- és kompetencia struktúrája és annak eloszlása, eltérő mentális sajátosságaik és érési folyamataik eltérő üteme, valamint azokra a társadalmi-demográfiai folyamatokra is felhívja a figyelmet, amelyek a felsőfokú végzettséggel rendelkező nők túlsúlyából fakadhatnak.

A téma súlyát alátámasztja, hogy a fenti jelenség nem csak az ország versenyképességére lehet hatással, de az iskolarendszer társadalmi mobilitást előmozdító, a szelektivitást csökkentő szerepét is negatív irányban befolyásolhatja.

Mindezek feltárásával az ÁSZ jelen elemzése felhívhatja a döntéshozók figyelmét a társadalmi problémára, hozzájárulva ezáltal a társadalmi mobilitás előmozdításához és a szelektivitás csökkentéséhez.

Az elemzés módszertana

Az elemzés a közpénzügyi nézőpont mellett szocio-demográfiai és szociálpszichológiai megközelítést alkalmaz. Az elemzés mércéjeként szolgálnak a nők és férfiak részaránya a középfokú oktatás egyes intézményeiben és a felsőfokú oktatásban, a nemi arányok az egyes szakokon és a pedagógusok körében, a demográfiai jellemzők, a társadalmi mobilitás és a szelektivitás mutatói. Kritériumként jelennek meg a nőiesként vagy férfiaként azonosított tulajdonságok, az oktatási rendszer fontosabb jellemzőinek számszerűsített adatai, feltárt ok-okozati kapcsolatok.

Az elemzés a nyilvánosan elérhető források - Központi Statisztikai Hivatal (KSH), Országos Kompetenciefelmérés, az Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) oktatás témában készült releváns forrásai, oktatási felmérések, szakirodalmak - alapján elemzi a témát.

Az oktatási statisztikai adatokat az Oktatási Hivatal bocsátotta az elemzés rendelkezésére, illetve a KSH oktatási adatai az Oktatási Hivatal által biztosított adatok. A hallgatók statisztikai számában az aktív státuszú elsődleges, statisztikai dátumon belüli képzések szerepelnek, vagyis, ha egy hallgatónak egy intézményben több képzése is van, akkor is csak egyszer szerepel a statisztikában. Abban az esetben, ha egy hallgatónak több intézményben is van képzése, akkor mindegyik intézmény statisztikai létszámába beszámításra kerül, de intézményenként csak egyszer. Országos szinten tehát a mérőszámok nem azonosak a fizikai hallgatói létszámmal. Az adatok a magyarországi felsőoktatási intézmények határon túli képzési helyein tanulmányokat folytató hallgatókat is figyelembe veszik.

Saját kutatás

Ha az oktatási rendszerben a női kompetenciák, tulajdonságok, előnyt jelentenek a sikerességhez, az alapvető oka lehet a nők túlreprezentáltságának a felsőoktatásban. A hazai oktatási rendszerben az ismertett jelenség a középiskolai és általános iskolai oktatásban gyökerezik, hiszen a felsőoktatás kapuja a középiskolai oktatás, mely az általános iskolai eredmények és döntések következménye. A pedagógusok és a szülők jelentős hatással vannak a tanulók jövőképeire, továbbtanulási terveire és pályaválasztására alakulására, emellett személyes tapasztalatuk, rálátásuk van a vizsgált jelenségre. A kutatás során emiatt a tanulók iskolai döntéseire leginkább hatást gyakorló személyeknek a véleményét akartuk megismerni, akik végigkísérik a tanulók iskolaéveit. Mindezek alapján kérdőíves felmérésre került sor a közoktatásban tanító pedagógusok (n=300), valamint a közoktatásban tanuló kiskorú gyermekek szülei (n=400) körében annak feltárása érdekében, hogy a hazai közoktatásban mennyire jelennek előnyt az egyes fiúsnak vagy lányosnak beazonosított tulajdonságok (kompetenciák). Az Impetus Research által az ÁSZ megbízásából végzett kutatás célja a pedagógusok, illetve a szülők percepciójának megismerése volt, ezáltal a jelenség okainak, háttértényezőinek feltárása.

A kérdőív kitöltése önkéntes és anonim volt, nem kapcsolódott hozzá ösztönző rendszer, amely a kérdőívre adott válaszok validitását növeli. A két minta a kvóták kialakításánál figyelembe vett szempontok szerint reprezentatív (szülők: végzettség, nem, lakóhely; pedagógusok: nem, kor, oktatás szintje, típusa, helye, illetve lakóhely). A kvóták kialakítása során minden olyan szempontot figyelembe vettünk, amely hatással lehet a kérdőív kitöltése során adott válaszokra. Az Impetus Research kutatási eredményeinek feldolgozása során az egymintás és kétmintás t-próbát, a Welch-féle kétmintás t-próbát és a leíró statisztika módszereit alkalmaztuk. A számításokat és az ábrákat Microsoft Excel, valamint SPSS programok felhasználásával hoztuk létre. A kutatás során alkalmazott kérdőív az elemzés 1. sz. melléklete. A kérdőívet összesen 700 fő töltötte ki, online és telefonos módszer kombinációjával. Az adatfelvétel 2022. március 28 – április 11. között zajlott, kvótás mintavétellel. A kvóták a szülők esetén a nem, lakóhely típusa, régió, közoktatásban tanuló gyermek képzési szintje; pedagógusok esetén: a nem, az iskola típusa, illetve regionális elhelyezkedése voltak. Az Impetus Research kutatási eredményeinek feldolgozása során az adatokon további statisztikai számításokat végeztünk, 95%-os bizonyossági szint mellett (5%-os szignifikancia szint). Az átlagértékek esetében mért maximális szórás 1,56 volt, ez alapján a maximális mintavételi hiba +/- 0,18 volt. A legkisebb mért szórás 1,16 volt, ez alapján a minimális mintavételi hiba +/- 0,13 volt. Azaz a minta alapján az átlagokra vonatkozó becslésekhez tartozó hibahatárok meglehetősen szűkek. Mintavételi hibának nevezzük a statisztikában azt a torzítást, amit a mintavétel módja okoz. A mintavételi hiba abból adódik, hogy nem a teljes alapsokaságot kérdezzük meg, hanem annak csak egy részét. Így információink részlegesek a teljes alapsokaságról. A két minta a kvóták kialakításánál figyelembe vett szempontok szerint reprezentatív. A kérdőív kitöltésében résztvevő pedagógusok és szülők megoszlását részletesen a 2. számú melléklet mutatja be.

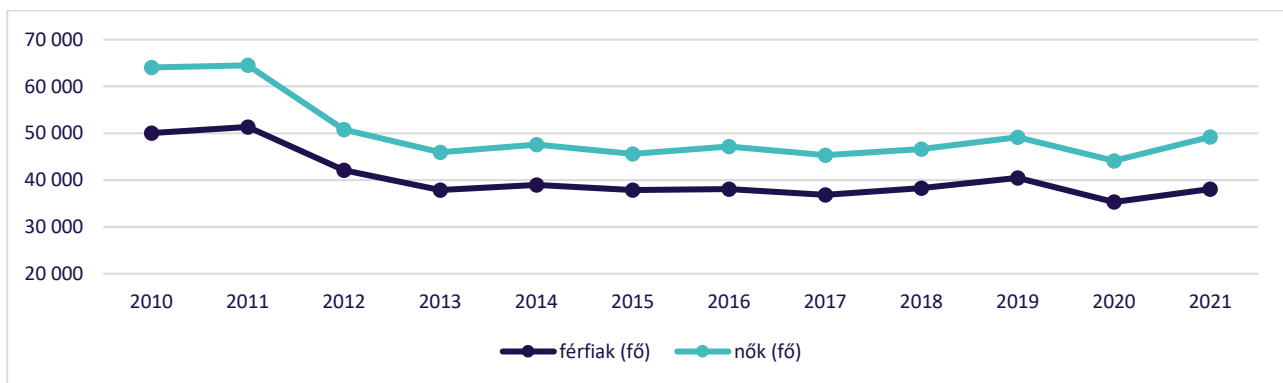
A „PINK EDUCATION” JELENSÉG

A munkaszociológiában bevett fogalom a „pink collar work” (rózsaszín galléros munka), amely azokat a munkaköröket takarja, ahol a nők vannak többségben. A „pink education” („rózsaszín oktatás, nevelés”) kifejezést a 2000-es években kezdték el használni a nők oktatás világában elfoglalt szerepének jellemzésére.

A rendszerváltást követő években a felsőoktatásban mennyiségi kiterjesztés ment végbe. A KSH adatai szerint az 1990/1991-es tanévben 108 376 fő hallgató tanult a felsőoktatásban, a 2005/2006-os tanévben már 424 161 fő, ez volt a lemagasabb hallgatói létszám. Ezután csökkenés jellemezte a felsőfokú képzésben részt vevő hallgatók számát, a 2021/2022-es tanévben 293 566 fő volt. 2004-től kezdődően az ún. bolognai rendszer fokozatos bevezetését követően a felsőoktatásban egyfajta integráció zajlott le, amelynek eredményeképpen a következő években a szakok száma csökkent, ezzel párhuzamosan a hallgatók száma is csökkent.

A felsőfokú oktatás mennyiségi kiterjesztése az elmúlt 10 évben megállt, a felsőoktatásba felvett hallgatók száma ebben az időszakban csökkenő tendenciát mutat. 2010-2021. között hazánkban minden évben több nő nyert felvételt a felsőoktatásba, mint férfi, a nemek közötti különbség szignifikánsan nem változott (1. számú ábra). A 11 év adatait összesítve összesen 600 086 nő (55,3%) és 485 153 férfi (44,7%) nyert felvételt a felsőoktatásba, azaz összesen 114 933 fővel (10,6%-kal) több nő, mint férfi.

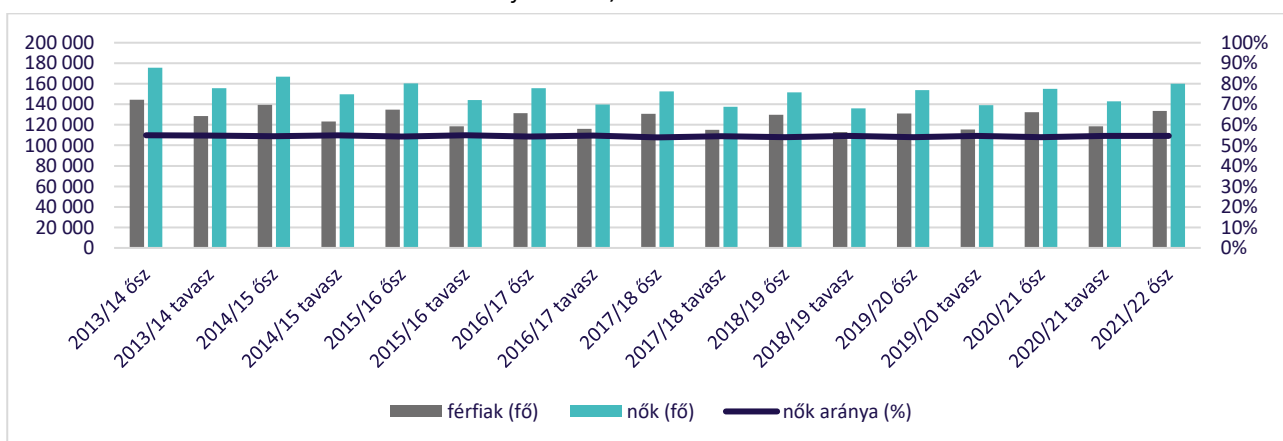
1. sz. ábra: Felsőoktatásba felvételt nyert hallgatók száma nemenként (2010-2021)

Forrás: Oktatási Hivatal adatszolgáltatása alapján ÁSZ szerkesztés

A 2. sz. ábrán is látható, hogy a felsőoktatásban tanuló hallgatók között folyamatosan a nők voltak többségben az elmúlt években. A 2021/2022. tanév őszi félévében/szemeszterében a felsőoktatásban minden képzési formát beleértve összesen 293 566 fő tanult, amelyen belül a nők aránya 54,55% volt. A 2021/2022 őszi tanévben a doktori képzés kivételével (49,13% a nők aránya), minden képzési szinten a női tanulók voltak túlsúlyban a hallgatók között.

2. sz. ábra: A felsőoktatásban tanuló hallgatók megoszlása nemek szerint a 2013/2014-2021/2022. tanévek tavaszi és őszi félévében/szemeszterében

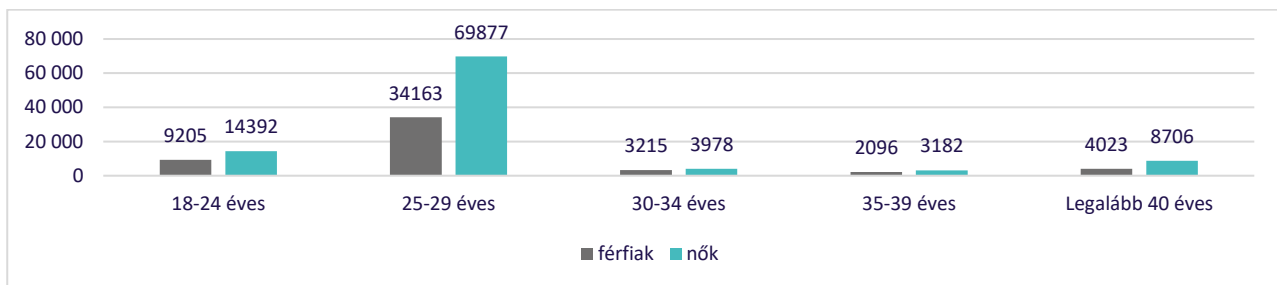

Forrás: Oktatási Hivatal adatszolgáltatása alapján ÁSZ szerkesztés

Az OECD (2021) nemzetközi kutatása keretében az OECD-és partnerországai körében felmérték, hogy a 25-64 év közötti aktív korosztályban a nők mekkora hányada rendelkezik felsőfokú végzettséggel, illetve ezen belül főiskolai, egyetemi, doktori vagy ennek megfelelő szintű diplomával. A 2020. évi eredmények szerint Magyarországon a 4. legmagasabb a nők aránya a legalább alapképzéssel vagy azzal egyenértékű végzettséggel rendelkező 25–64 évesek között (64,4%), azonban az egyetemi (51,5%) és a doktori (44,1%) képzési szinteken már csökken a nők aránya. A doktori végzettséggel rendelkező 25–64 évesek között továbbra is férfitöbbség tapasztalható. Megállapítható, hogy a felsőoktatás legmagasabb szintjein már nem mutatkozik előny a lány tanulók javára.

Az Oktatási Hivatal adatai alapján 2021-ben felsőoktatásban oklevéllel végzettek közül minden korosztályon belül többségben voltak a nők (3. sz. ábra). A jelenség tehát nemcsak a felsőoktatásba bekerült fiatalabb korosztályt érinti, hanem korra való tekintet nélkül általánosnak mondható. Az adatokból látható, hogy a nők családalapítást követően sokkal nagyobb arányban térnek vissza az oktatási rendszerbe, mint a férfiak.

3. sz. ábra: A felsőoktatásban oklevéllel végzett hallgatók száma nemek és kor szerinti bontásban (2021. év)

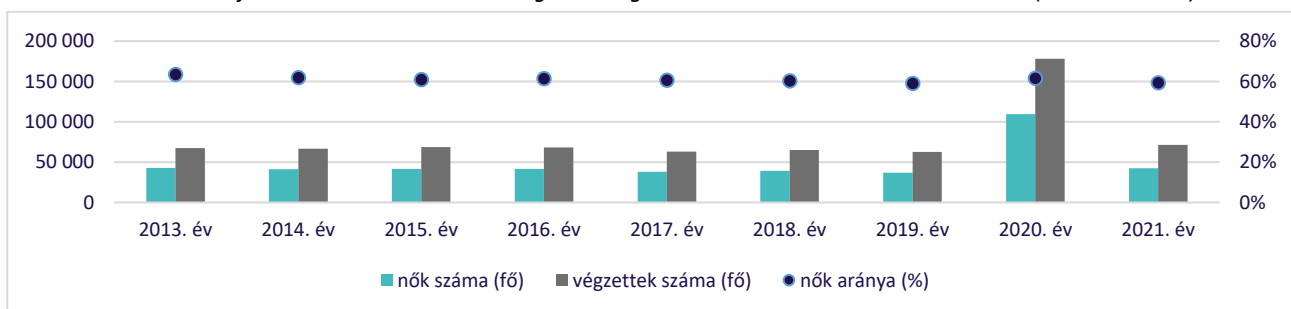
Forrás: Oktatási Hivatal adatszolgáltatása alapján ÁSZ szerkesztés

2021-ben a felsőoktatásban a következőképpen alakultak a szakok szerinti preferenciák. Tipikus női szakok (a női hallgatók aránya 60% feletti): a pedagógusképzés (81,4%), bölcsészettudomány (74,4%), orvos- és egészség-tudomány (67,5%), jogtudomány (65%), társadalomtudomány (65,1%) és a művészetek (62,9%). Tipikus férfi szakok (a férfi hallgatók aránya 60% feletti): az informatikai (84,6%), műszaki (74,9%) és sporttudományi (62,2%).

A fent ismertetett 2021. évi adatok alapján a nemi preferenciák alapvetően léteznek. A 2021. évi felsőoktatási képzési adatok szerint a férfiak által preferált szakokon – reálszakok: mérnök, informatikus, sporttudomány – kb. 73 ezren tanulnak, míg nők által preferált szakokon – humán szakok: bölcsész, társadalomtudomány, pedagógus, ill. gazdasági, jogi, orvos- és egészség-tudományi, művészeti – kb. 186 ezren. Ezekből az adatokból is látható, hogy a tipikusan nők vagy férfiak által választott szakokon jelentős az eltérés a nemek aránya között, valamint több olyan szak található az oktatási struktúrában, melyek a nők által preferáltak.

A felsőoktatásban oklevéllel végzettek között az elmúlt években minden évben 60% körüli volt a nők aránya (4. sz. ábra). Ez a férfiak nagyobb arányú lemorzsolódását mutatja a felsőoktatásban, tekintettel arra, hogy tartósan nagyobb a nők aránya az oklevéllel végzettek között, mint a felvettek és az aktív hallgatók között. 2020. évben megugrott az előző évekhez képest az oklevéllel végzett hallgatók száma. Ennek egyik oka lehetett, hogy a 101/2020. (IV. 10.) Korm. rendelet 6. § alapján azok, akik 2020. augusztus 31-ig sikeres záróvizsgát tettek, mentesültek az oklevél kiadásának feltételéül előírt nyelvvizsga megszerzésének kötelezettsége alól. Ez azonban az oklevéllel végzett hallgatók közötti nemi arányokra nem volt hatással.

4. sz. ábra: A felsőoktatásban oklevéllel végzett hallgatók száma nemek szerinti bontásban (2013-2021. év)

Forrás: Oktatási Hivatal adatszolgáltatása alapján ÁSZ szerkesztés

A felsőoktatást végzettség nélkül elhagyókat tekintjük lemorzsolódóknak. Az Oktatási Hivatal Lemorzsolódási vizsgálatok a felsőoktatásban (2020) című tanulmányában kimutatta, hogy a megkezdett hallgatói tanulmányok közül az alapképzések 36–39%-a, az osztatlan képzések 32–36%-a, a nem tanári mesterképzések 19–20%-a zárult abszolutorium nélkül, vagyis lemorzsolódással. A férfi hallgatóknál mind az alapképzésben (43–47%), mind az osztatlan képzésben (35–39%), mind pedig a nem tanári mesterképzésben (21–24%) magasabb volt a lemorzsolódás aránya, mint a nőknél. Az eltérés az alapképzésnél volt kiemelkedő, a férfiak másfélszer nagyobb hányada nem végezte el a tanulmányait a nőkhöz képest. A lemorzsolódás az alapképzéseknél és a nem tanári mesterképzéseknél is az informatikai (49-55%), a műszaki (40-44%) és a természettudományi (47-50%) képzési területeken volt a legmagasabb összességében.

A lemorzsolódás mellett problémát jelent az is, hogy a tanárképzést is rendkívül kevesen kezdik meg az úgynevezett reál a szakokon, az Oktatási Hivatal adatai alapján (az osztatlan kétszakos tanári képzés releváns szakpárjait tekintve) 2022-ben első helyen 30-an jelentkeztek kémia tanárnak, és 28-an fizika tanárnak. A szakokat elvégzők közül pedig sokan nem a tanári pályán helyezkednek el, a kedvezőtlen ár-érték arány elbizonytalanítja őket, és van, akit már a végzés előtt is a pályaelhagyásra készített (Lannert, 2021).

A felsőoktatás kapuja a középfokú oktatás

A felsőoktatásba jutás alapfeltétele a sikeres érettségi vizsga és a jó középiskolai tanulmányi eredmény, melyek a felsőoktatási felvételin szerezhető 500 pontból 400 pontot tesznek ki. A középiskola jelentős hatással van a felsőfokú továbbtanulási esélyekre, melyek meghatározzák majd a foglalkozást és a várható jövedelmet.

A 2020/2021. tanévben 471 951 tanuló folytatott középiskolai tanulmányokat, közülük 15,1% felnőttoktatás keretében (1. sz. táblázat). Összességében a nemek aránya a középfokú oktatás szintjén kiegyenlített, a fiúk és a lányok aránya megegyező (49,6% a lányok aránya). A legnépszerűbb intézménytípus a gimnázium, itt tanult a diákoknak közel a fele (47,2%), és itt a legmagasabb a lányok részaránya (55,4%).

A 2020/2021. tanévben a szakiskola és készségfejlesztő iskola, valamint a szakképző iskola intézményekben a fiúk voltak jelentős többségben, arányuk 63,9% volt. Közülük sokan el sem jutnak a felsőoktatásig, mivel középfokon olyan intézménytípusban tanulnak, amely nem ad érettségi bizonyítványt, ahonnan nem vezet egyenes út a felsőoktatásba. A szakirányok esetében a nemek szerinti differenciálódás, a lány vagy fiú tanulók dominanciája már a középfokú oktatás során megfigyelhető a szakképző iskolákban. A KSH adatai szerint a szociális gondoskodás, egészségügy, oktatás szakirányokon 80-90% feletti volt a lányok aránya, míg a műszaki, építőipari, számítástechnikai szakokon 80-90% feletti volt a fiú tanulók jelenléte a 2019/2020. tanévben.

1. sz. táblázat: Középiskolai létszámadatok intézmény típusok szerint (2020/2021. tanév)

Intézmény típusa	Tanulók létszáma				
	Nappali oktatás	Felnőttoktatás	Összesen	Ebből lány	Lányok aránya %
Szakiskola és készségfejlesztő iskola	6 948	14	6 962	2 711	38,9%
Szakképző iskola (és kifutó szakközépiskola)	56 601	17 169	73 770	26 401	35,8%
Gimnázium	191 496	30 224	221 720	122 724	55,4%
Technikum, szakgimnázium	143 242	23 734	166 976	81 097	48,6%
Fejlesztő nevelés-oktatás	2 523	0	2 523	1 004	39,8%
Középiskola összesen	400 810	71 141	471 951	233 937	49,6%

Forrás: KSH, Oktatási adatok 2020/2021 alapján ÁSZ szerkesztés

A 2020/2021. tanév felsőoktatási felvételi eredményei azt jelzik, hogy a felsőoktatásba (minden tagozatra összesen) felvettek többsége, 58,1%-a érkezett gimnáziumból. A 2020/2021. tanévben nappali tagozatos felsőoktatásba felvettek közel 70%-a gimnáziumból érkezik, szakgimnáziumból 10%, míg a többi középfokú oktatási intézmény részaránya csekély, intézménytípusonként 3% vagy az alatti. Ezek a számok azt mutatják, hogy a gimnáziumokban (ahol a lány tanulók többségben vannak) végzeteknek jelentősen nagyobb esélye a felsőoktatásba bekerülni. Szakgimnáziumból és technikumból ugyanakkor több fiú nyert felvételt a felsőoktatásba, mint lány.

A pedagógus szakma, mint női szakma

A pedagógusok szakértelme, elhivatottsága, a szakmához való hozzáállása azért fontos, mert a szülők mellett jelentős hatással vannak az általuk oktatott tanulók jövőképeire, továbbtanulási terveire és pályaválasztásának alakulására. Számos oktatási szakértő arra hívja fel a figyelmet, hogy a közoktatásban jellemző a női pedagógusok túlréprezentáltsága, ami hatással lehet a „pink education” jelenség kialakulására (Fényes, 2010; Lannert, 2021)

2021-ben a hazai közoktatásban oktatók száma 96 000 fő volt, akiknek több mint 82%-a női oktató volt. A szakma elnőiesedése az óvónők, a tanítónők és a fejlesztő pedagógusok körében a legerőteljesebb. A középiskolai tanárok 69,4%-a, míg az általános iskolai tanárok között 85,8%-a volt a nő (Oktatási Hivatal, 2021). Míg a közoktatásban a pedagógusok között jelentős többségben vannak a nők, addig a felsőoktatásban több a férfi oktató. A teljes munkaidőben foglalkoztatott oktatók száma 2019/2020. tanévben 15 202 fő volt, akiknek 41,6%-a volt nő.

A pedagógusok úgy gondolják, egyenlő bánásmódban részesítik tanulóikat, mégis sztereotipizált kép él bennük a lányokról és a fiúkról. Erre jutott az ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kara által folytatott 344 pedagógust megkérdező, nemi szerepekkel és sztereotípiákkal kapcsolatos nézeteket felmérő magyarországi kutatása (Szabó et. al., 2014). Többek között arra kérték a tanárokat, hogy írjanak a fiúkról és a lányokról is pozitív jellemzőket – a kérdést csak nagyon kevesen tagadták meg mondván, hogy nem szeretnék általánosítani. A válaszadók szerint a fiúk kreatívak, tevékenyek, logikus gondolkodásúak, jó humorérzékkel rendelkeznek, míg a lányok kedvesek, empátikusak és szorgalmasak. A lányoknál felsorolt pozitív és negatív tulajdonságok esetén sokkal gyakrabban jelentek meg külső tulajdonságok, mint a fiúknál. A válaszadók vélekedése szerint a reáltantárgyakban a fiúk, a humán tantárgyakban a lányok tehetségesek – ezen véleményt a női tanárok inkább társították az adott nemekhez, mint a férfi kollégáik. A kutatók szerint ebből kiderül, a társadalmi nem problematikája nem jelenik meg nyíltan az iskolában. Úgy fogalmazzuk, hogy a „nem-vakság” állapota jellemző – azaz sok esetben nagyon elfogultak a tanárok, ám ennek nincsenek tudatában. A nemi kérdések iránti érzékenységet növelő tréningek tudnák kimozdítani a „nem-vakság” állapotából a tanárokat a kutatók szerint.

A férfi-női tulajdonságok, kompetenciák, szakirodalmi áttekintés

A nemek közötti különbségek nagy minták alapján a férfiak és a nők többségére igazak, de egyedi kivételek mindig lehetnek és vannak is. A téma kutatása az 1960-as évektől kezdődött. A női egyenjogúság egyre szélesebb körű térnyerését követően irányult arra a figyelem, hogy a külső megjelenésen túl viselkedésben, attitűdben, gondolkodásmódban milyen téren tapasztalható a nemek között eltérés, és ennek milyen hatásai, következményei lehetnek társadalmi szinten.

A lányok és a fiúk intelligenciája, szellemi adottságai megegyeznek egymással, azaz az átlag IQ-érték mindkét nem esetében 100 pont. A fiúk intelligencia értékeinek eloszlási görbéje azonban laposabb (Grabinski - Klinkova, 2020). Ez azt jelenti, hogy a fiúk között a szélső értékeknél több személy helyezkedik el, emiatt közöttük több a kivételes képességű, zseni és az értelmileg fogyatékos, szellemileg visszamaradott is. A lányok esetében ezzel szemben nagyobb arányban fordulnak elő átlagos képességűek (Czeizel, 1985). A Manchester Egyetem kutatói 80 000 IQ-teszt eredményét elemezték. A tesztek az 1960-as évek és napjaink között készültek 20 országban, és a kutatók társadalmi, valamint korcsoportok szerint hasonlították össze a nők és a férfiak teljesítményét, megállapítva, hogy a 130 IQ-pont feletti kategóriában a férfiak száma háromszorosa a nőkének, 145 pont feletti értéket pedig 5,5-ször annyi férfi ért el, mint nő. Ez magyarázza, hogy a PhD-képzésben kiegyenlített a nők aránya, annak ellenére, hogy a nők minden egyéb szinten magasabb iskolai végzettséget szereznek, mint a velük azonos IQ-jú férfiak (Irwing – Lynn, 2005). Általános iskolás korban a nemek szerint jelentős az eltérés a sajátos nevelési igényű gyermekek körében, míg a lányoknak csak 5,4, addig a fiúknak közel kétszerese, 10%-a sajátos nevelési igényű. Az integráltan oktatott sajátos nevelési igényű tanulók leggyakoribb problémái: a súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavar (69%), enyhe értelmi fogyatékoság (12%), beszéd-fogyatékoság (8,5%). A fiúk csoportján belül több a szélsőséges diák, többen küzdenek magatartási és tanulási nehézségekkel, lemorzsolódási arányuk magasabb, ugyanakkor több a kiemelkedő képességű fiúgyermek (KSH, 2020).

Az OECD 2000-ben indította el a PISA-vizsgálatot (Nemzetközi Tanulói Teljesítménymérés Program) azzal a céllal, hogy az oktatási rendszerek teljesítményét és egyéb jellemzőit összehasonlítsa. A 2018-as PISA teszten részt

vevő oktatási rendszerek között mindenhol a lányok teljesítettek jobban szövegértésből, míg a matematikateszten a fiúk átlagosan mindössze 5 ponttal értek el jobb eredményt, mint a lányok, de Magyarországon ez az érték közel 9 pont (szignifikáns különbség) volt a fiúk javára.

A hazai oktatási rendszer működésének meghatározó értékelő eleme az Országos kompetenciamérés, amelynek 2019. évi eredményei alapján a fiúk és a lányok matematika és szövegértés eredményei jelentősen különböznek egymástól. Mindhárom vizsgált évfolyamon jobb átlageredményt értek el a lányok a szövegértési teszten, a fiúk viszont matematikából teljesítettek jobban.

Szakértők arra hívják fel a figyelmet, hogy a fiúk később érnek, illetve bizonyos fejlődési területeken különbségek azonosíthatóak. A beszédért és finommotoros képességeikért felelős agyterületek gyorsabban fejlődnek a lányoknál, eben akár 6 év előnye is lehet egy kiskamasz lánynak egy azonos korú fiúval szemben. A fiúk általában jobb matematikai, geometriai feladatokban és ügyesebbek a nagymozgásos tevékenységekben (futás, ugrás, labdajátékok), kevésbé tudják kontrollálni az érzelmeiket, kevesebb a magatartásbeli gátlásuk, nehezebben kezelik a stresszt, figyelmetlenebbek. A lányok felelősségteljesebben, komolyabban, megfontoltabban, talpraesettebben viselkednek tizenévesen, így érettebbnek látjuk őket. A lányok kommunikációs képességei kifinomultabbak, együttérzőbbek, jobban tudnak kapcsolódni a másik emberhez, erősebben próbálnak megfelelni az elvárásoknak, jobban teljesítenek a nyelvi teszteken. Szókincsben úgy tűnik, hogy nincs jelentős különbség a két nem között. (Tóth, 2018). Az előzőekből arra lehet következtetni, hogy általánosságban a fiúk és a lányok esetében eltérő életkorban következhet be az iskolaérettség. A gyermekek tankötelezettségére vonatkozó általános szabályozás 2011 óta megváltozott. A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, tankötelessé válik. A szülő kérelmére a felmentést engedélyező szerv döntése alapján a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben vehet részt. Az eltérő érettségi szint ellenére a tankötelezettségnél a fiúk és lányok esetében ugyanazok a jogszabályi előírások.

Nemzetközi kutatások alapján az alábbi négy területen kimutatható a két nem közötti különbség: (1) verbális képességek, (2) vizuális-térlátási képességek, (3) matematikai képességek és (4) agresszió (Nagy, 2014, idézi: Fausto-Sterling 1992; Hyde 2005).

A Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont Közgazdaságtudományi Intézetének ösztöndíjt laboratóriumi kísérletébe a kutatók 9 középiskola 1088 diákját vonták be. A középiskolások körében végzett felmérés alapján a lányok és fiúk kockázatvállaláshoz kapcsolódó döntései függetlenek a családi háttértől. A fiúk egyértelműen nagyobb kockázatot vállaltak, míg a lányok kockázatkerülők vagy kockázattűrők, viszont önzetlenek. A fiúk versengőbbek, akkor is beléptek egy versenyhelyzetbe, ha nem jobbak a lányoknál, és szívesen vettek részt olyan szituációban, ami bár kockázatokkal jár, de nagyobb lehet a nyereség. A lányok altruistábbak, amit ma megtehetnek, azt nem halasztják holnapra, valamint kevésbé bíznak meg másokban. A kutatás eredményei szerint az attitűdöket nemcsak a társadalmi-gazdasági státusz, hanem a nemi hovatartozás is alakítja. A nemi viselkedésre vonatkozó társadalmi elvárások a serdülőkorban erősödnek meg (Kende, 2022).

A lányok verbális készségei, beszéd- és nyelvtanulási képessége, rövidtávú memóriája fejlettebb. A fiúknak jobb a térlátásuk, a logikai készségük, a matematikai – számolási és mértani – képességük és a műszaki-technikai érzékük, továbbá nagyobb az önbizalmuk. A lányok esetében jobb szociális, közösségi és kommunikációs készségek azonosíthatóak. A lányok az együttműködésen alapuló tanulást, míg a fiúk a versenyzésen alapuló tanulást preferálják. A lányok befolyásolhatóbbak, erősebben hat rájuk a külső megfelelés kényszere, a társadalmi elvárások, a családi minta, a szülők, a tanárok és a külső környezet véleménye (Fényes, 2010). A lányok jobbak a helyesírásban és asszociációs feladatokban, a fiúk ügyesebbek a mechanikában és a térbeli feladatokban (Pléh - Boross, 2017).

A társadalom által közvetített nemi szerepek befolyásolják az önértékelést is egyes területeken a fiúk és lányok esetében. Az önértékelés jelentősen képes befolyásolni a továbbtanulási terveket és a pályaválasztást. A fiúk önértékelése erősebb, nagyobb az önbizalmuk, magabiztosságuk. Gimnáziumban az azonos pontszámú matematika tudásukat a fiúk magasabbra értékelték, mint a lányok. A fiúk szívesebben és gyakrabban tanultak tovább STEM területeken (matematika, műszaki tudományok, természettudományok). Correll (2001) elmélete szerint a fiúk nem csak amiatt választanak többször matematikával kapcsolatos tevékenységet, reáltudományt, mert jobbak benne, hanem részben azért is, mert azt gondolják, hogy jobbak. A kutatási eredmények szerint az embereket nemcsak a saját képességük befolyásolja, hanem a saját képességeikről alkotott percepciójuk is (Nagy, 2014).

Egy 2008-2010 között, egyetemisták körében végzett kutatás alapján a nők empatikusabbak, érzelmi szempontból érzékenyebbek, féltékenyebbek, míg a férfiak rendszerszemléletűek. A nőkre inkább az értékracionális viselkedés, míg a férfiak esetében a célracionális viselkedés jellemző (Pléh et al, 2017). Célracionálisan cselekszik az, aki

cselekvését célok, eszközök és következmények szerint irányítja, míg értékracionálisan cselekszik, aki következményekre való tekintet nélkül azt teszi, amit a kötelesség, előírás.

Az eltérő kompetenciák, tulajdonságok az oktatási rendszerben való sikerességet is befolyásolhatják, amennyiben az oktatási rendszer nem épít egyenlően mindkét nem kompetenciáira. Amennyiben a gyerekek a nemi hovatartozás szerinti társadalmi elvárásokkal találkoznak otthon és az óvodai-iskolai nevelés során, várhatóan nemcsak képességeik, kompetenciáik fogják meghatározni a döntéseiket, hanem a társadalmi elvárásoknak való megfelelés is fontos szerepet fog játszani ebben.

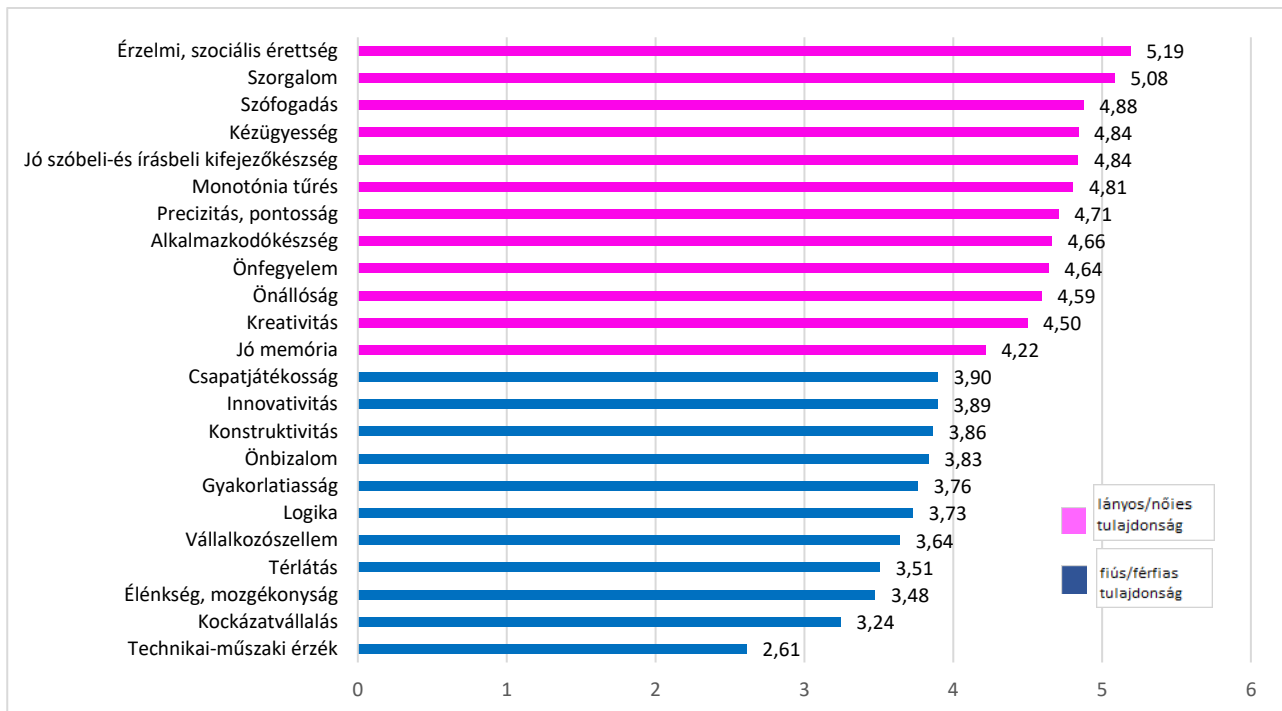
SAJÁT KUTATÁS: A SZÜLŐK ÉS PEDAGÓGUSOK PERCEPCIÓJA

A felmérés eredményei

Vannak-e olyan tulajdonságok, amelyek a megkérdezettek megítélése alapján szignifikánsan inkább valamelyik nemre jellemzőek?

Az egy mintás t-próba segítségével vizsgáltuk, hogy az egyes kérdések esetében az átlagos érték szignifikánsan eltér-e a 4-es értéktől, azaz nemhez köthető-e az adott tulajdonság a válaszok alapján. Mivel a kérdések esetében 7 fokozatú skálát alkalmaztunk (1. határozottan fiús/férfias tulajdonság, 7. határozottan lányos/nőies tulajdonság), a 4-es érték jelenti azt, hogy az adott tulajdonság nemtől független, azaz azonos mértékben jellemző mindkét nemre. Az eredmények alapján minden tulajdonság esetében szignifikáns az eltérés a 4-es átlagértéktől. Az összevont eredményeket az 5. sz. ábra mutatja be. Az átlagértékek alapján a leginkább nőies tulajdonságok az érzelmi, szociális érettség; a szorgalom; a szófogadás; a kezűgyesség; a jó szóbeli-és írásbeli kifejezőkészség; a monotónia tűrés és a precizitás, pontosság. Ezzel szemben a leginkább férfias tulajdonságok a technikai-műszaki érzék; a kockázatvállalás; az élénkség, mozgékonyosság; a térlátás; vállalkozószellem és a logika. A szórás értékeket tekintve azt láthatjuk, hogy azok a 1,16 és a 1,45 közötti érték között ingadoznak, a relatív szórás (a mintaátlaghoz viszonyított szórás) 24,6% és 51,79% között mozog, azaz viszonylag alacsonynak tekinthető. Az eredmények alapján leginkább a férfiasnak minősített tulajdonságok esetében (pl.: technikai-műszaki érzék, kockázatvállalás stb.) mérhető nagyobb relatív különbség a megkérdezettek válaszai között. Az eredmények alapján a 23 tulajdonságból a pedagógusok és szülők együttes véleménye szerint 12 lányos, 11 fiús tulajdonság. A részletes statisztikai adatokat a 3. sz. melléklet tartalmazza.

5. sz. ábra: A szülők és pedagógusok által a kérdőív 8. kérdésére adott válaszok átlaga az egyes tulajdonságok esetében

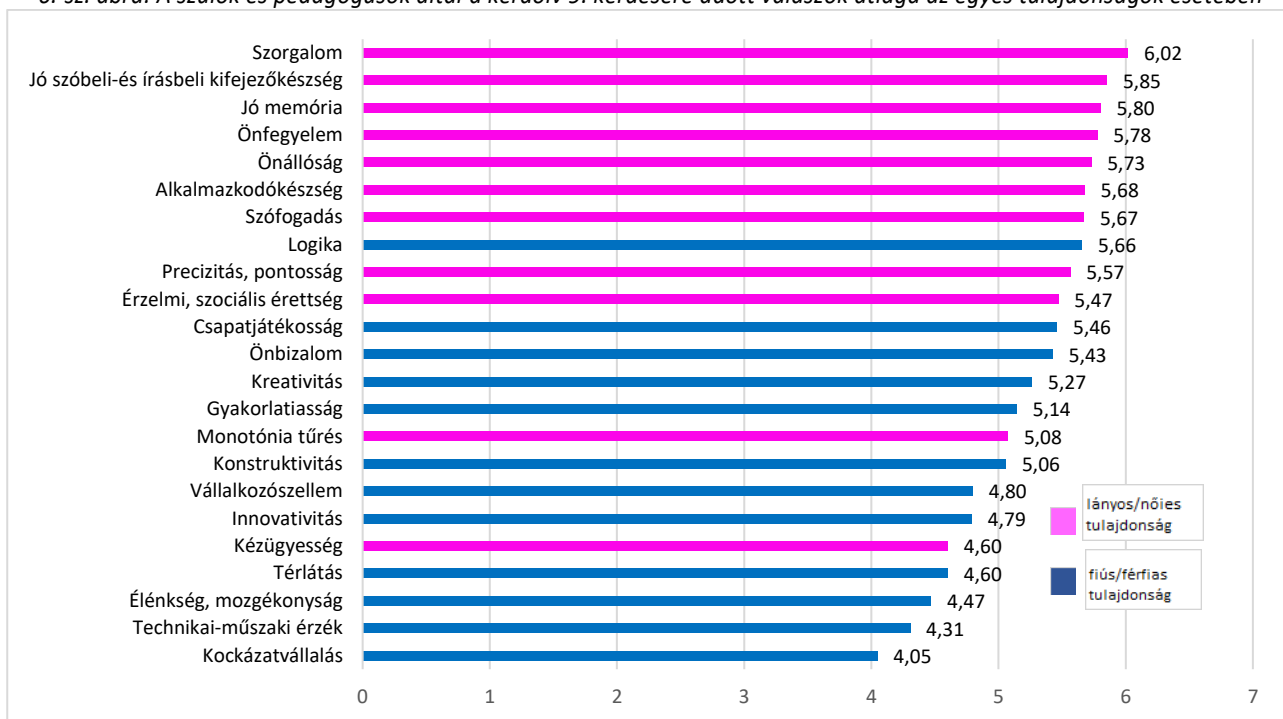
Forrás: ÁSZ szerkesztés

Mely tulajdonságokat preferálják, várják el, tartják fontosnak vagy szükségesnek inkább a közoktatásban a megkérdezettek?

A számtani átlag és a szórás segítségével vizsgáltuk annak megítélését, hogy mely tulajdonságokat preferálják, várják el, tartják fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban a megkérdezettek. A kérdések esetében 7 fokozatú skálát alkalmaztunk (1. egyáltalán nem fontos tulajdonság, 7. nagyon fontos tulajdonság). Az összevont eredményeket a 6. sz. ábra mutatja be. **Az eredmények azt mutatják, hogy a lányosabbnak tartott tulajdonságokat tartják a megkérdezettek fontosabbnak a közoktatásban.** Érdekes eredmény, hogy a megkérdezettek válasza alapján a technikai-műszaki érzék a közoktatásban az egyik legkevésbé fontosnak tekintett készségként jelenik meg. Meglepő emellett, hogy az olyan tulajdonságok, mint a szorgalom, verbális képességek, alkalmazkodókészség a válaszolók szerint fontosabbak, mint a logika, ami nélkül értő tanulás, tartós, hasznosítható tudás, probléma megoldás nehezen képzelhető el. A NAT szerint a tanulási tevékenység legfőbb céljának része a kreatív és logikus gondolkodás fejlesztése.

A szórás értékeket tekintve azt láthatjuk, hogy azok a 1,14 és a 1,56 közötti érték között ingadoznak, a relatív szórás (a mintaátlaghoz viszonyított szórás) 18,9% és 37,16% között mozog, azaz meglehetősen alacsonynak tekinthető, ami azt mutatja, hogy a megkérdezettek hasonlóan ítélik meg az egyes tulajdonságok fontosságát a közoktatásban. A részletes statisztikai adatokat a 4. sz. melléklet tartalmazza.

6. sz. ábra: A szülők és pedagógusok által a kérdőív 9. kérdésére adott válaszok átlaga az egyes tulajdonságok esetében

Forrás: ÁSZ szerkesztés

Van-e különbség a tanárok és a szülők véleménye között annak megítélésében, hogy az egyes tulajdonságok nőiesek vagy férfiasak, illetve mennyire fontosak a közoktatásban?

A két csoport válaszaiknak az átlagát a kétmintás t-próba segítségével vizsgáltuk. A Levene-teszt alapján a szórások homogenitása a következő tulajdonságok esetében áll fent: alkalmazkodókészség, önbizalom, önállóság és szorgalom, így ezek esetében elvégezhető volt a kétmintás t-próba. Az eredmények alapján a különbség az alkalmazkodókészség és az önállóság esetében szignifikáns. A többi tulajdonság esetében tekintettel a szórások homogenitásának hiányára Welsch féle t-próbát végeztünk. Az eredmények alapján az élénkség, mozgékonyság; a monotónia tűrés; a kreativitás; a logika; az önfegyelem és a precizitás, pontosság megítélésében mutatkozik szignifikáns különbség a tanárok és a szülők között.

Az eredmények alapján a tanárok és a szülők között abban nem mutatkozik különbség, hogy egy tulajdonság inkább lányos vagy inkább fiús (4 alatti vagy 4 feletti érték), ugyanakkor a tanárok lányosabb, nőiesebb tulajdonságnak tekintik az alkalmazkodóképességet, az önállóságot, a precizitást és pontosságot és a monotonia túrért és fiúsabbnak, férfiasabbnak a kreativitást és a logikát, mint a szülők, azaz ezen tulajdonságok tekintetében a tanárok nagyobb nemi különbséget látnak, mint a szülők. A részletes statisztikai adatokat az 5. sz. melléklet tartalmazza.

A két csoport válaszainak az átlagát a kétmintás t-próba segítségével vizsgáltuk. Mivel a variancia homogenitása egyik tulajdonság kapcsán sem áll fent, ezért Welch-féle t-próbát alkalmaztunk az egyes tulajdonságok fontossága esetében. Az eredmények alapján jóval több tulajdonság esetében van szignifikáns különbség a szülők és a tanárok véleménye között abból a szempontból, hogy azok mennyire fontosak a közoktatásban, mint ahogy azt a nemi különbségek megítélése esetében tapasztaltuk. Az eredmények alapján a tanárok szignifikánsan fontosabbnak ítélik meg az alkalmazkodóképességet, csapatjátékosságot, az érzelmi és szociális érettséget, a gyakorlatiasságot, az innovativitást, a jó szóbeli-és írásbeli kifejezőképességet, konstruktivitást, a kreativitást, az önbizalmat, önfegyelmet, precizitást, pontosságot, szorgalmat és vállalkozószellemet és kevésbé fontosnak a kezűgyességet, mint a szülők. Az eredmények alapján tehát a tanárok számos készség esetében ítélik úgy, hogy az fontos az iskolai előmenetel szempontjából. A tanárok emellett az egyes tulajdonságok fontosságára vonatkozó kérdésekre hajlamosabbak voltak magasabb pontértékeket adni a 7 fokozatú skálán.

A tanárok és a szülők esetében mindkét csoportban kiszámoltuk az egyes tulajdonságokra vonatkozó kérdések esetében a pontszámok átlagát és azok alapján képeztünk rangsort. A rangsor alapján látható, hogy a tanárok és a szülők meglehetősen hasonlóan ítélik meg az egyes tulajdonságok egymáshoz viszonyított fontosságát a közoktatásban. 4 tulajdonság esetében teljesen megegyezik a rangsor, 6 tulajdonság esetében 1, 11 tulajdonság esetében 2 helyezéssnyi különbség tapasztalható. Jelentős eltérés két esetben figyelhető meg: a tanárok esetében a csapatjátékosság és az innovativitás is 5 helyezéssel előrébb helyezkedik el a tulajdonságok rangsorában, azaz ezeket a tulajdonságokat a szülőknél sokkal inkább fontosnak tekintik. A technikai-műszaki érzék mindkét csoport esetében az utolsó előtti helyet foglalja el a fontossági rangsorban. A részletes statisztikai adatokat a 6. sz. melléklet tartalmazza.

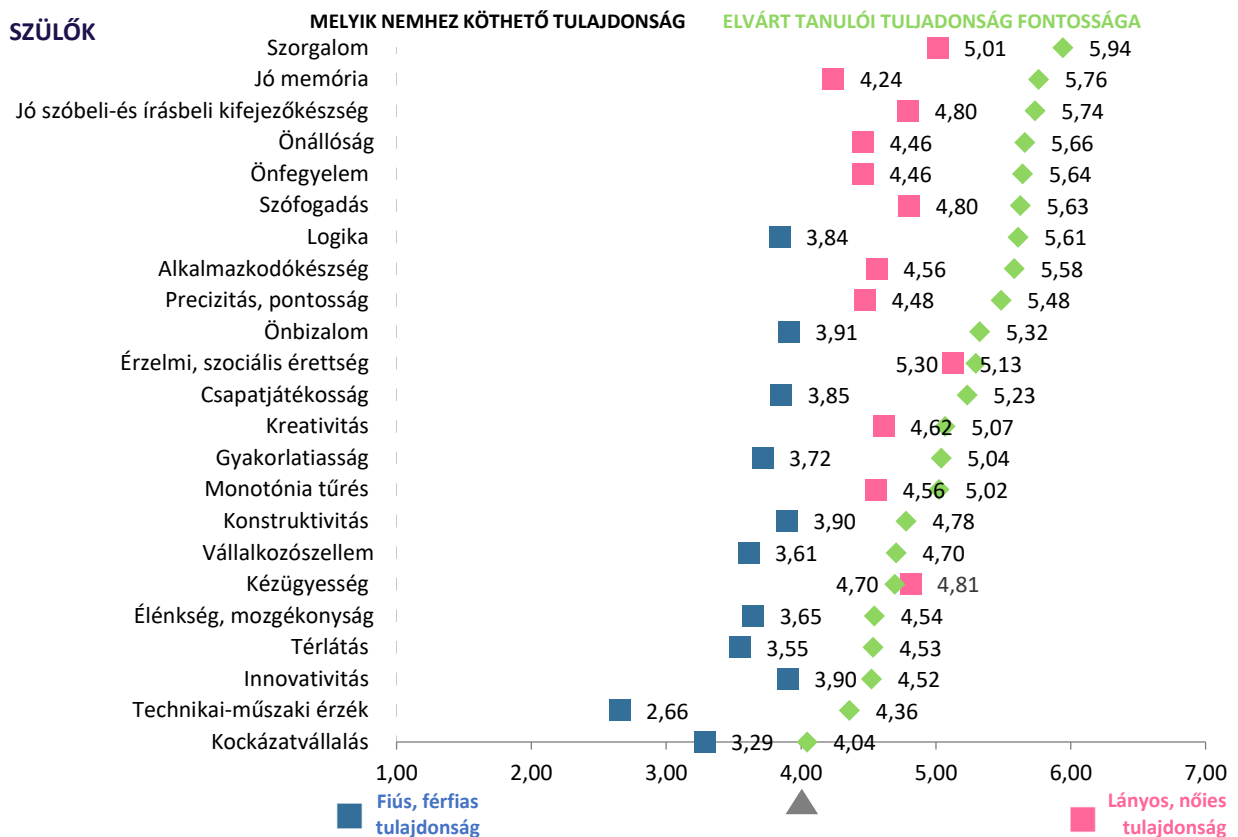
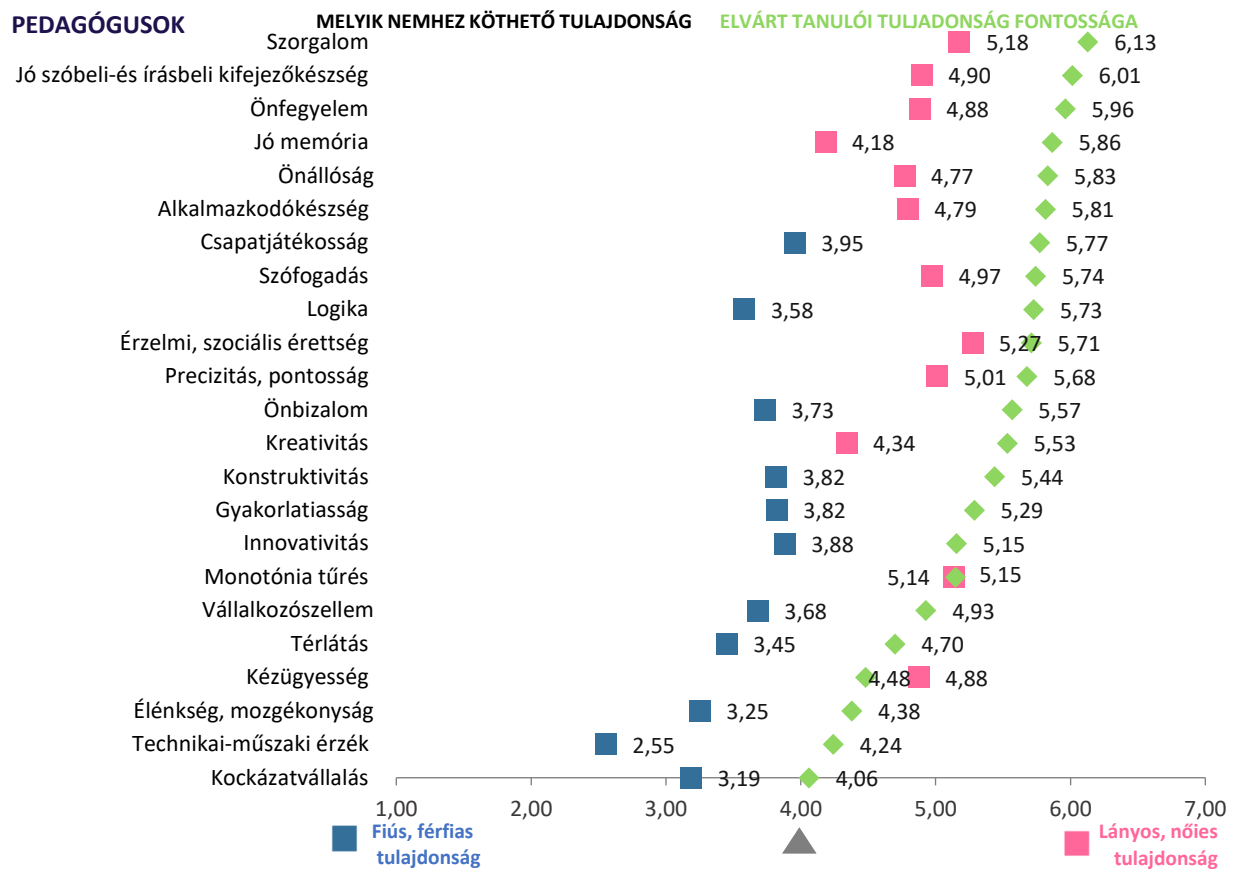
A kutatás legfontosabb eredménye, hogy a lányos/nőies tulajdonságok mindkét célcsoport véleménye szerint relevánsabbak, fontosabbak, szükségesebbek a jelenlegi közoktatás elvárásainak való megfelelés érdekében, mint a fiús/férfias tulajdonságok (2. sz. táblázat). A pedagógusok, illetve a szülők véleményét külön az egyes tulajdonságokról a 7. sz. ábra mutatja be.

2. sz. táblázat: A kérdőívet kitöltő szülők és pedagógusok válaszainak összesítése

	A csoportba tartozó tulajdonságok száma		A csoportba tartozó tulajdonságok fontossági átlagértéke		A csoportba tartozó tulajdonságok minimális és maximális átlagos fontossági értéke	
	Pedagógusok	Szülők	Pedagógusok	Szülők	Pedagógusok	Szülők
Inkább lányos/nőies tulajdonságok	12	12	5,66	5,46	4,48-6,13	4,70-5,94
Inkább fiús/férfias tulajdonságok	11	11	5,02	4,79	4,06-5,77	4,04-5,61

Forrás: Impetus Research kutatási eredményei alapján ÁSZ szerkesztés

7. sz. ábra: A tulajdonságok nemi besorolása és fontossága a szülők és pedagógusok által a kérdőív 8-9. sz. kérdéseire adott válaszaik szerint

Forrás: Impetus Research kutatási eredményei alapján ÁSZ szerkesztés

A közoktatás a fiús vagy a lányos tulajdonságokat részesíti előnyben?

A szülők 13%-a és a pedagógusok 21%-a véli úgy, hogy a közoktatás előnyben részesít bizonyos, valamelyik nemhez jobban köthető tulajdonságokat és ezáltal az ilyen nemű tanulók előnyt élveznek a rendszerben (8. sz. ábra). A válaszadók többsége emellett úgy véli, hogy nincs a közoktatási rendszerben a maskulin vagy feminin tulajdonságokat előnyben részesítő elvárás a tanulók felé. 80 válaszoló volt, akik szerint a lányos tulajdonságok jelentenek előnyt a közoktatásban, míg a fiúk előnyét 34-en jelölték meg. A pedagógusok a szülőkhöz képest inkább érzékelik a lányos tulajdonságok előnyét az oktatásban.¹

8. sz. ábra: A szülők és pedagógusok által adott válaszok aránya a kérdőív 10. kérdésére

Forrás: Impetus Research

A válaszadók indokolhatták a fenti kérdésre adott válaszukat. A nyitott (szabadszavas) kérdésben jellemzően kevés tényszerű indoklás született. Azoknál, akik szerint a lányos-nőies tulajdonságok jelentenek előnyt, meglehetősen egybevágnak az indoklások. A szülők és a pedagógusok leginkább abban látják a női nemhez köthető előnyt, hogy a lányok sokkal szófogadóbbak, megbízhatóbbak, szorgalmasabbak, gyorsabban tanulnak, jobb a monotóniátűrésük, ezért kevesebb probléma van velük, jobban értékeli őket a tanárok. Többen kitértek arra is, hogy a fiúk később érnek, ami majd középiskolában lesz előny a számukra. A fiús-férfias tulajdonságok előnyeit választók körében sokkal nehezebben értelmezhetők a magyarázatok, sok esetben nem is igazán a kérdésre reflektálnak. A nemhez köthető előnyt leginkább abban látják, hogy a közoktatás - poroszos jellege révén - inkább a fiús tulajdonságokat részesíti előnyben, mivel nekik jobb a térlátásuk, a műszaki érzékük, az állóképességük, jobbak a reáltárgyakban, nagyobb a vállalkozókedvük, ami kedvezőbb helyzetet teremt nekik a versenyben.

¹ A kérdőíves módszer esetén azonban nehezen hozzáférhető tényekről szükséges adatokat gyűjteni. A percepció mérése során számolni kell azzal a problémával, hogy a kérdezett személy nem saját meglévő ítéletei, hanem a kérdező, vagy a társadalom feltételezett elvárásai szerint fog válaszolni.

A JELENSÉG TÁRSADALMI-GAZDASÁGI KÖVETKEZMÉNYEI

A nemek közötti esélyegyenlőség a társadalom közös érdeke. A nők ugyanúgy érdekeltek benne, hogy a férfiak is jól teljesítsenek, eredményesek és sikeresek legyenek. Amennyiben a férfias, fiús tulajdonságok/kompetenciák kibontakoztatása, értékelése hátrányt szenved, úgy annak számos gazdasági és társadalmi következménye van.

A férfias tulajdonságok és kompetenciák nem megfelelő szintű és mértékű fejlesztése **gazdasági károkat okoz**, és előnytelen az ország versenyképessége szempontjából. A kreativitás, az innováció, a vállalkozó szellem, a technikai-műszaki érzék és a versengő, teljesítményorientált attitűd szükségesek a magyar gazdaság optimális fejlődéséhez, a hazai vállalkozások sikerességéhez, a versenyképesség és fenntarthatóság javításához. Ezekre a tulajdonságokra a mindennapi élet szempontjából is szükség van, hiszen a felnövő fiatal majdani otthonában azzal szembesül, hogy lefagyott a számítógép, csöpög a csap, vagy éppen lapra szerelve érkezett a bútor, és nincs megfelelő szakember ezen problémák megoldására.

A **munkaerőkeresletre** vonatkozó adatok azt mutatják, hogy súlyos munkaerőhiány leginkább a technikai, műszaki területeken mutatkozik. Az Európai Alapítvány az Élet- és Munkakörülmények Javításáért (EUROFOUND, 2021) jelentése kiemeli, hogy a magasan képzett munkaerő hiánya az innovációt jelentősen korlátozó tényező a magyar gazdaságban. A digitális technológiának köszönhetően az állások egyre rugalmasabbak és összetettebbek. Ennek eredményeként egyre több munkáltató keres olyan munkavállalót, akik képesek összetett információk kezelésére, önálló, kreatív gondolkodásra, a források hatékony felhasználására. Fontos, hogy azok a tulajdonságok és képességek, melyek ehhez szükségesek – így a logika, kreativitás, vállalkozószellem és a technikai-műszaki érzék - a közoktatásban is fontos szerepet kapjanak.

Amennyiben a hazai oktatás a nőies tulajdonságoknak kedvez, és ez okozza a nők túlreprezentáltságát a felsőoktatásban, úgy ez jelentősen rombolja a **társadalmi esélyegyenlőséget** és igazságosságot. Ha a fiúk és lányok esélyegyenlősége nem valósul meg az oktatás területén, úgy az hatással van a társadalmi mobilitásra, egyúttal veszélyezteti az oktatási stratégiában foglaltak megvalósulását.

A férfias tulajdonságok alacsonyabb értékelése, esetleg büntetése az oktatásban, **mentális és viselkedésbeli problémákat** okozhat a fiú tanulóknak, akik nem tudják sajátos képességeiket optimálisan megmutatni, kibontakoztatni. Mindez hatással van nem csak a magatartásukra, de a szorgalmukra is, amit a kutatás a legfontosabb tulajdonságnak ítél az oktatásban, egyértelműen megállapítva, hogy a fiúk kevésbé szorgalmasak, mint a lányok. Aki azonban megfigyelt már kisfiút, amint a „dekázást” gyakorolja, vagy éppen szétszed és összeszerel valamit, az láthatja, hogy a fiúk (és a férfiak) rendkívül nagy koncentrációval és intenzitással tudnak feladatokat végezni, gyakorolni, problémákat megoldani. Emellett a leginkább nőiesnek tarott tulajdonság, amit a szakirodalom és a saját kutatásunk is kiemel, az érzelmi és szociális érettség, illetve ennek hiánya fiúknál szintén befolyásolhatja a fiúk iskolai teljesítményét, alkalmazkodó képességét, monotonia-tűrését. Amennyiben a beiskolázási kor meghatározásánál fentieket figyelembe vennénk, úgy az önmagában sokat jelentene a fiúk esélyegyenlősége és teljesítménye szempontjából.

A nők jelentős túlreprezentáltsága felsőoktatásban **demográfiai problémákat** is okoz, megnehezítve a pártalálást a közel azonos szinten képzett fiatalok között. Ráadásul a párválasztás során a nőknél - kutatások szerint (Szűcs, 1996) - a végzettség is szerepet játszik. Míg a férfiak gyakran kevésbé képzett nőkkel házasodnak össze, addig a nők hajlamosak náluk jobban képzett férfikkal házasodni. A KSH (2017) kiadványa szerint 2010-ben azok a házaspárok voltak a legtöbben, akiknél mind a menyasszony, mind a vőlegény felsőfokú iskolai végzettséggel rendelkezett. 2010–2016 között csökkent a felsőfokú végzettségű házasulók részaránya az összes házasságra lépő pár között, a legjelentősebb változás a felsőfokú végzettségű nők körében történt, akiknek részaránya 40%-ról 35%-ra csökkent. Általánosan jellemző, hogy az azonos iskolai végzettségű párok kötnek egymással a leggyakrabban házasságot, és ezek aránya emelkedett a 2010-2016. közötti időszakban. Ahol eltérés van a házasulók iskolai végzettségében, ott többnyire a menyasszonyok végzettsége magasabb, mint a vőlegényeké. Ha ez a tendencia folytatódik, a nemek közötti egyenlőtlenségek megfordulása a felsőoktatásban a termékenység csökkenésének kockázatához vezethet, mivel a nők házasságának valószínűsége, és ezzel a gyerekvállalás esélye is csökken. Ha a közel múltbeli trendek fennmaradnak, 2025-ig az OECD-országokban 1,8 diplomás nő fog jutni minden diplomás férfira, így a megfelelő státusszal, kulturális és képzettségi háttérrel bíró partner megtalálása még nehezebbé válhat.

MELLÉKLETEK

1. sz. melléklet

Kérdőív a közoktatásban² tanító pedagógusok, valamint a közoktatásban tanuló kiskorú gyermekek szülei részére „A felsőfokú végzettséggel rendelkező nők túlreprezentáltságának tényezői és gazdasági-társadalmi hatásai” című elemzéshez kapcsolódóan

A kérdőív kitöltésének indító – szűrő - kérdése

1.) a.) Ön közoktatásban – köznevelési intézményben - tanító **pedagógus**?

Válaszlehetőség: igen /nem

b.) Van Önnek egy vagy több közoktatásban – köznevelési intézményben: általános iskolában vagy középiskolában – tanuló gyermeke? (**szülő**)

Válaszlehetőség: igen /nem

(Megjegyzés: Mindkettő kérdésre adott nemleges válasz esetén a kérdőív nem tölthető ki. Amennyiben az alany mindkettő kérdésre igennel válaszol, úgy mind a szülők, mind a pedagógusok részére megfogalmazott kérdésekre várjuk tőle a választ, véleménye azonban csak egyszer kerül figyelembevételre).

2.) Hány olyan gyermeke van, aki jelenleg alap- vagy középfokú közoktatási intézményben tanul?

Válaszlehetőség:

- 0
- 1
- 2
- 3 vagy több

3.) Az Ön gyermeke milyen alap-és középfokú közoktatási intézményben tanul? (csak **szülő** szerepkörben kitöltendő)

Válaszlehetőség:

- általános iskola 1-4. évfolyamán
- általános iskola 5-8. évfolyamán
- középiskolában

(Megjegyzés: adható egyszerre több válasz)

4.) Kitöltő neme:

Válaszlehetőség: férfi /nő

5.) Ön milyen alap- vagy középfokú közoktatási intézményben tanít? (csak **pedagógus** szerepkörben kitöltendő)

Válaszlehetőség:

- általános iskola 1-4. évfolyamán
- általános iskola 5-8. évfolyamán
- középiskolában

6.) Ön milyen tantárgyat tanít? (csak **pedagógus** szerepkörben kitöltendő)

(Megjegyzés: szabadon gépelhető válaszlehetőség)

7.) Az Ön gyermeke milyen településen jár iskolába? (**szülő** szerepkörben) /

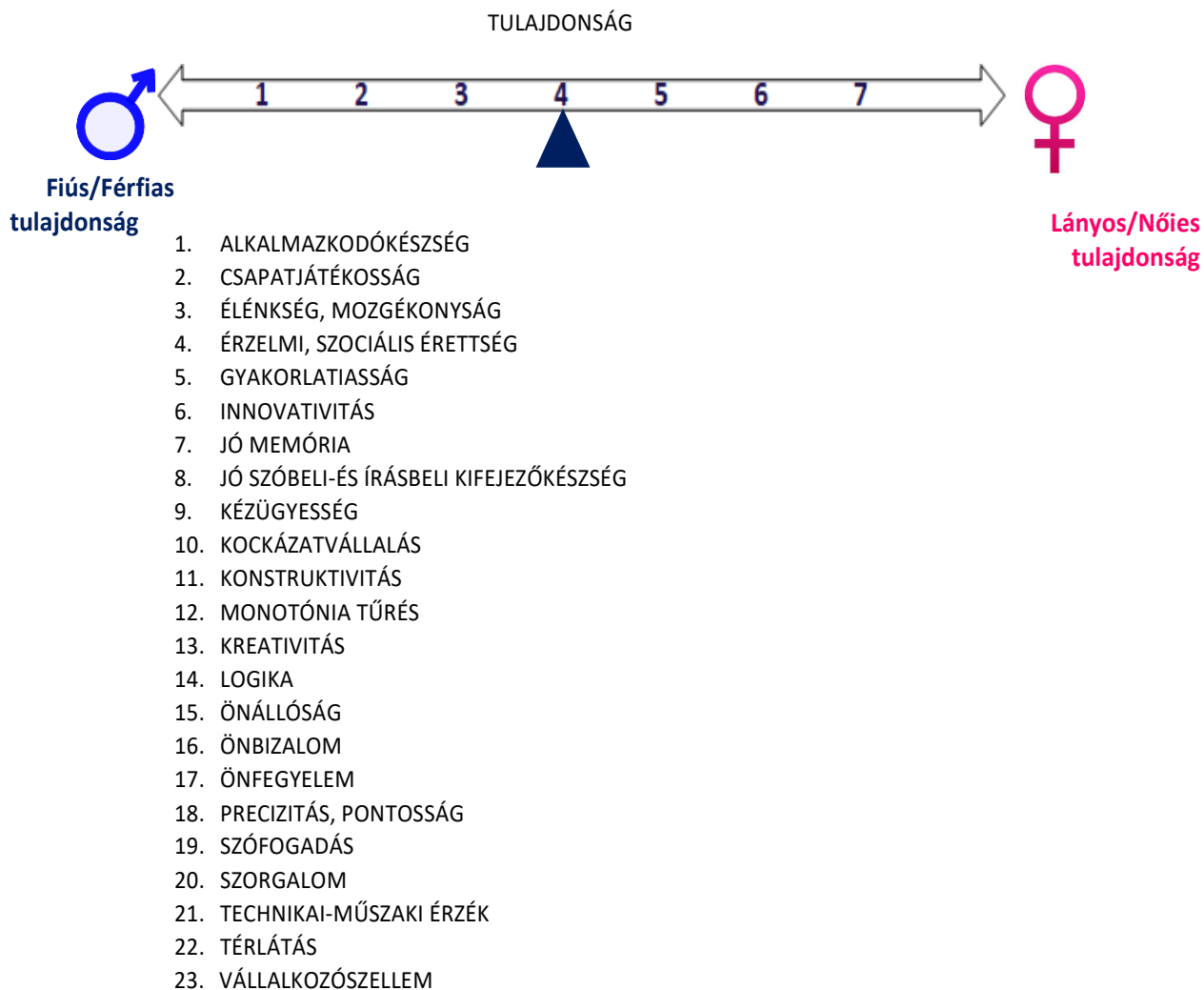
A közoktatási intézmény, melyben oktat, milyen településen található? (**pedagógus** szerepkörben)

Válaszlehetőség:

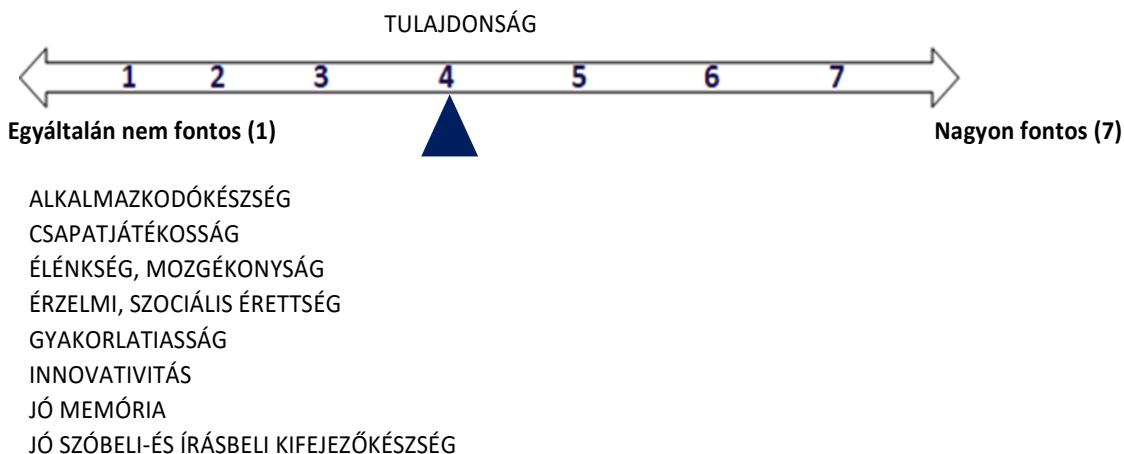
- Főváros
- Megyei jogú város
- Egyéb város
- Egyéb település

² Közoktatás: általános iskola 1-8. évfolyama, továbbá bármely középfokú oktatási intézmény (gimnázium, szakközépiskola, szakgimnázium, szakközépiskola, technikus képzést is beleértve)

- 8.) A következő felsorolásban tulajdonságokat fog látni. Kérjük, döntse el, hogy megítélése szerint ezek inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonságok-e. Az 1-7-ig terjedő skálán a két szélső érték jelenti a határozottan fiús vagy lányos tulajdonságot.

- 9.) A következőkben arra kérjük, hogy döntse el, az alábbiakban felsorolt tanulói tulajdonságok közül melyeket preferálja/várja el/tartja fontosnak/szükségesek a közoktatás? A tulajdonság fontosságát 1-7-ig terjedő skálán értékelheti, ahol az 1 egyáltalán nem releváns/nem fontos/nem szükséges, míg a maximális érték (7) esetében nagyon releváns/fontos/szükséges.

9. KÉZÜGYESSÉG
10. KOCKÁZATVÁLLALÁS
11. KONSTRUKTIVITÁS
12. MONOTÓNIA TÚRÉS
13. KREATIVITÁS
14. LOGIKA
15. ÖNÁLLÓSÁG
16. ÖNBIZALOM
17. ÖNFEGYELEM
18. PRECIZITÁS, PONTOSSÁG
19. SZÓFOGADÁS
20. SZORGALOM
21. TECHNIKAI-MŰSZAKI ÉRZÉK
22. TÉRLÁTÁS
23. VÁLLALKOZÓSZELLEM

10.) Véleménye szerint vannak olyan, kimondottan valamelyik nemhez társítható tulajdonságok, amelyek a közoktatásban előnyt jelentenek, ezért az ilyen nemű tanulók jobban boldogulnak és jobb eredményeket érnek el?

**igen, a közoktatás
a férfias tulajdonságo-
kat részesíti előnyben**

**nem látok ilyen
jellegű különbséget**

**igen, a közoktatás
a nőies tulajdonságo-
kat részesíti előnyben**

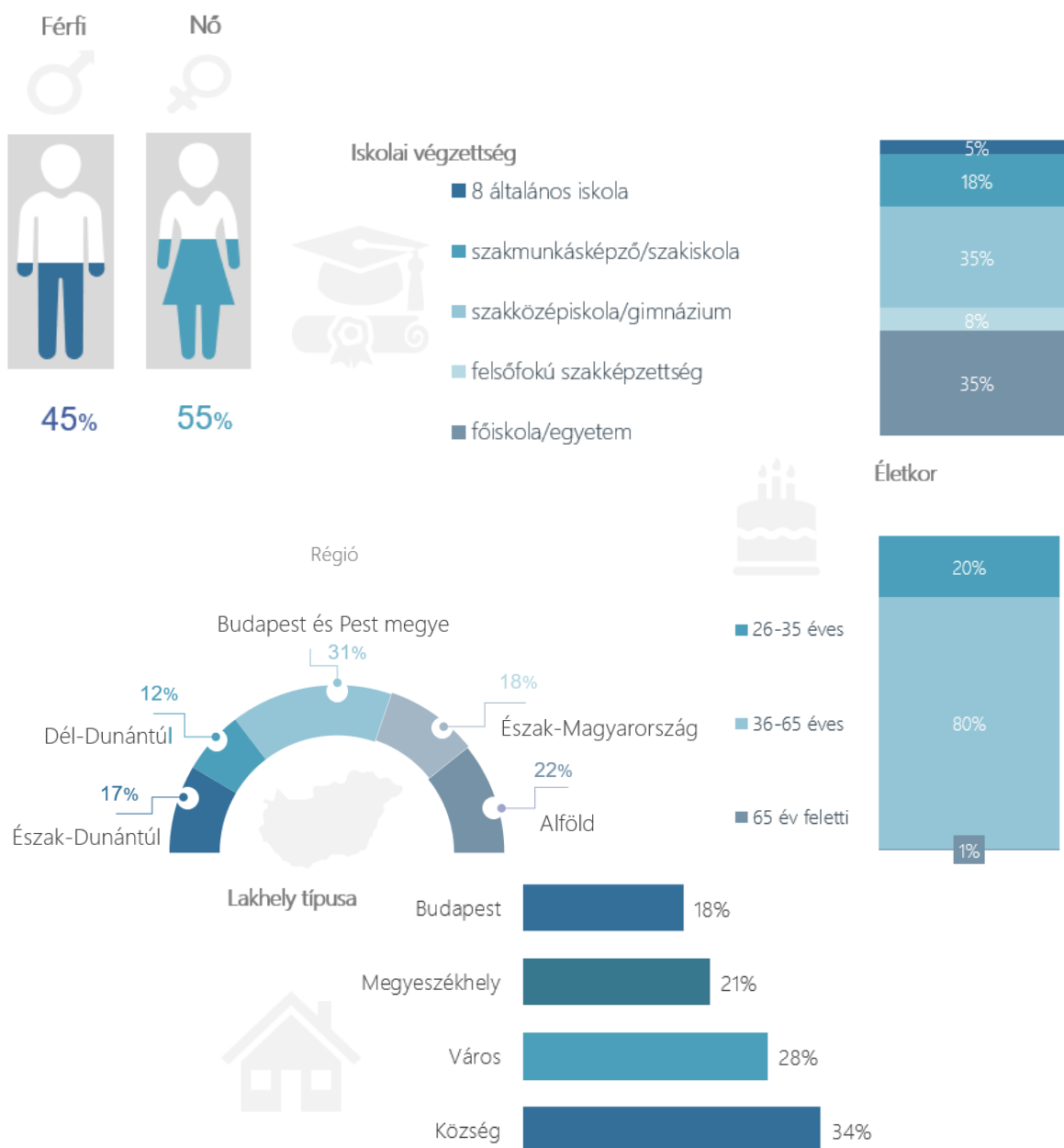
11.) Kérem 10.) kérdésre adott választát indokolja meg: (Opcionális)

2. sz. melléklet

A kérdőíves felmérésre választ adók összetétele

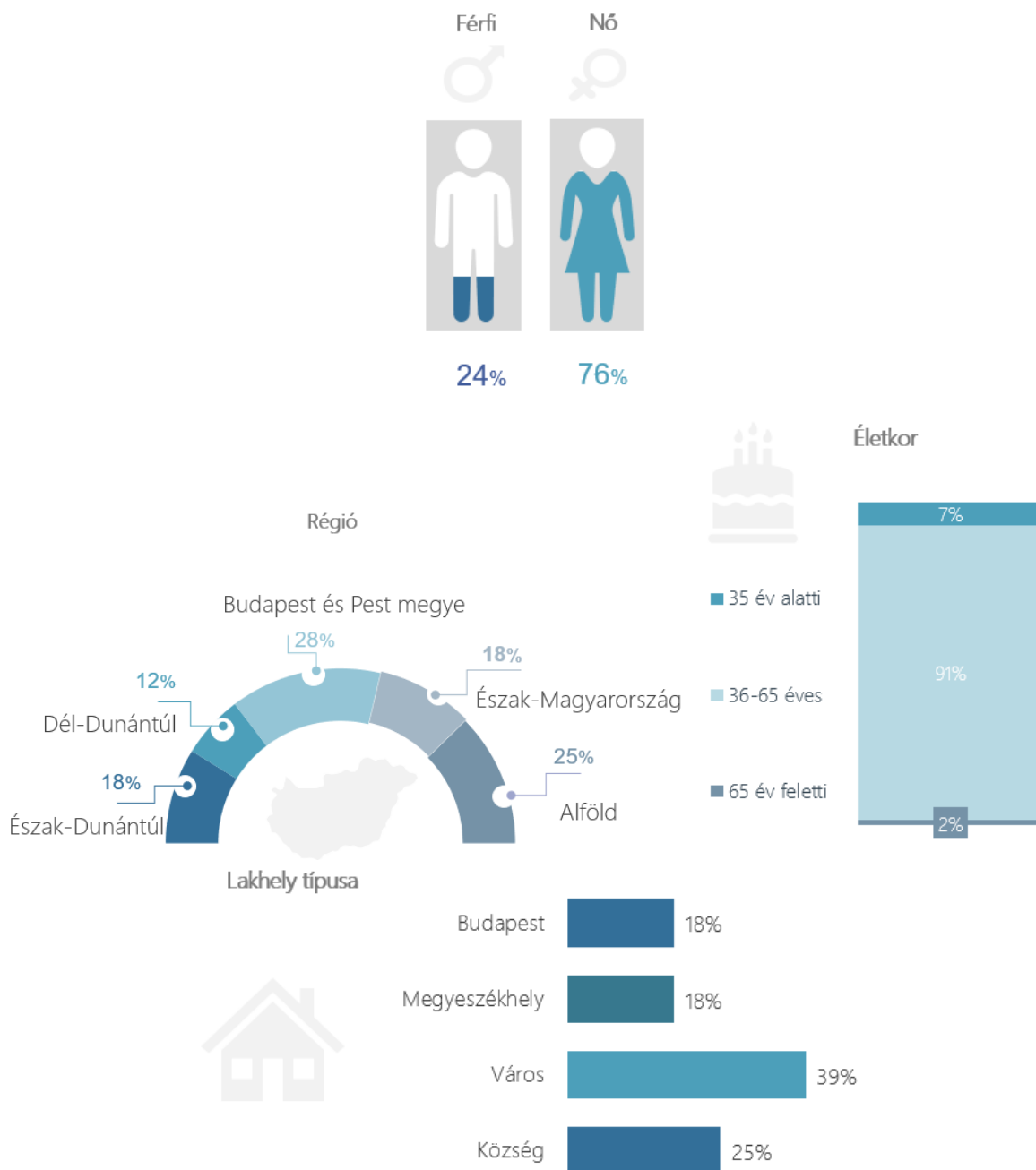
A pedagógusok és a szülők összesen 700 fős létszámából 250 fő (35,71%) férfi, 450 fő (64,29%) nő.

Szülők összetétele

Forrás: Impetus Research

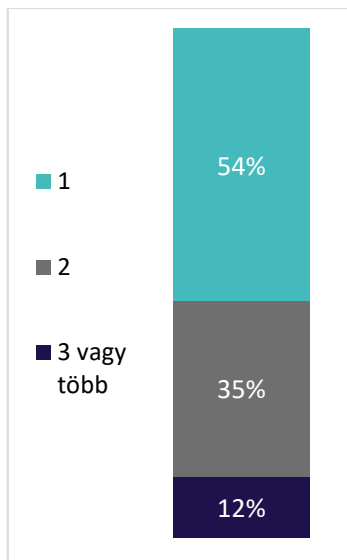
Pedagógusok összetétele

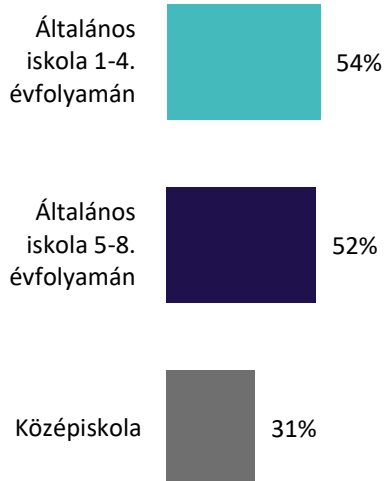
Forrás: Impetus Research

Szülők és tanuló gyermekeik jellemzői

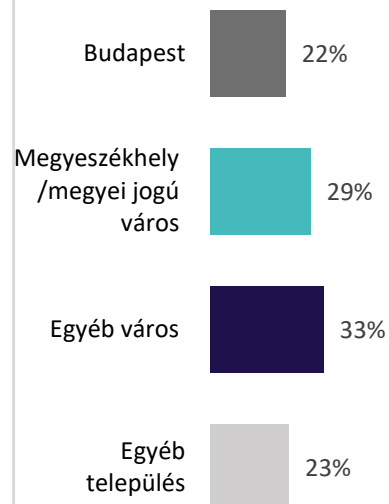
Általános iskolás vagy középiskolás gyermekek száma

Milyen közoktatási intézménybe jár

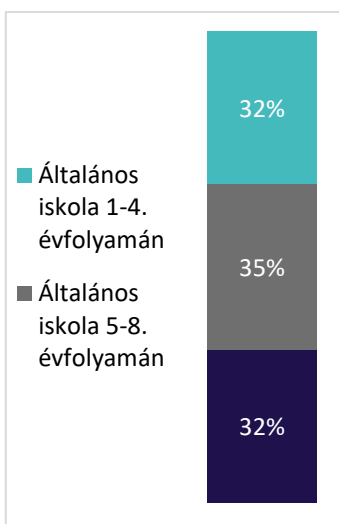

Milyen településen jár iskolába

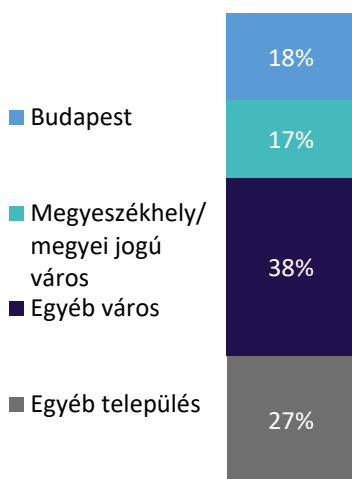

Pedagógusok jellemzői

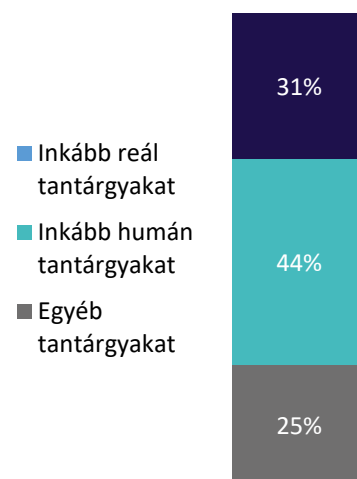
Milyen közoktatási intézményben tanít

Milyen településen tanít

Milyen tárgyakat tanít

Forrás: Impetus Research

3. sz. melléklet:

A kérdőíves felmérés statisztikai elemzése - Vannak-e olyan tulajdonságok, amelyek a megkérdezettek megítélése alapján szignifikánsan inkább valamelyik nemre jellemzőek?

One-Sample Statistics				
	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Alkalmazkodókészség	700	4,6614	1,2741	0,04816
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Csapatjátékosság	700	3,8957	1,2194	0,04609
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Élénkség, mozgékonyosság	700	3,4757	1,4125	0,05339
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Érzelmi, szociális érettség	700	5,1900	1,3002	0,04914
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Gyakorlatiasság	700	3,7614	1,4279	0,05397
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Innovativitás	700	3,8929	1,1907	0,04500
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Jó memória	700	4,2157	1,1599	0,04384
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Jó szóbeli-és írásbeli kifejezőkészség	700	4,8386	1,2708	0,04803
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Kézügyesség	700	4,8400	1,3168	0,04977
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Kockázatvállalás	700	3,2429	1,3891	0,05250
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Konstruktivitás	700	3,8614	1,1850	0,04479
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Monotónia tűrés	700	4,8057	1,4170	0,05356
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Kreativitás	700	4,4971	1,3064	0,04938
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Logika	700	3,7286	1,3224	0,04998
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Önállóság	700	4,5929	1,2731	0,04812
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Önbizalom	700	3,8343	1,2764	0,04824
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Önfegyelem	700	4,6400	1,3592	0,05137
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Precizitás, pontosság	700	4,7057	1,3529	0,05113
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Szófogadás	700	4,8757	1,2738	0,04815
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Szorgalom	700	5,0829	1,2506	0,04727
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Technikai-műszaki érzék	700	2,6114	1,3523	0,05111
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Térlátás	700	3,5057	1,4516	0,05487
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Vállalkozószellem	700	3,6400	1,3539	0,05117

One-Sample Test							
	Test Value = 4						
	t	df	Significance		Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
			One-Sided p	Two-Sided p		Lower	Upper
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Alkalmazkodókészség	13,7350	699	<,001	<,001	0,6614	0,5669	0,7560
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Csapatjátékosság	-2,2630	699	0,012	0,024	-0,1043	-0,1948	-0,0138
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Élénkség, mozgékonyosság	-9,8200	699	<,001	<,001	-0,5243	-0,6291	-0,4195
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Érzelmi, szociális érettség	24,2140	699	<,001	<,001	1,1900	1,0935	1,2865
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Gyakorlatiasság	-4,4210	699	<,001	<,001	-0,2386	-0,3445	-0,1326
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Innovativitás	-2,3810	699	0,009	0,018	-0,1071	-0,1955	-0,0188

Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/női tulajdonság? - Jó memória	4,9200	699	<,001	<,001	0,2157	0,1296	0,3018
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/női tulajdonság? - Jó szóbeli-és írásbeli kifejezőképesség	17,4590	699	<,001	<,001	0,8386	0,7443	0,9329
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/női tulajdonság? - Kézügyesség	16,8770	699	<,001	<,001	0,8400	0,7423	0,9377
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/női tulajdonság? - Kockázatvállalás	-14,4210	699	<,001	<,001	-0,7571	-0,8602	-0,6541
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/női tulajdonság? - Konstruktivitás	-3,0940	699	0,001	0,002	-0,1386	-0,2265	-0,0506
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/női tulajdonság? - Monotónia tűrés	15,0440	699	<,001	<,001	0,8057	0,7006	0,9109
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/női tulajdonság? - Kreativitás	10,0680	699	<,001	<,001	0,4971	0,4002	0,5941
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/női tulajdonság? - Logika	-5,4300	699	<,001	<,001	-0,2714	-0,3696	-0,1733
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/női tulajdonság? - Önállóság	12,3210	699	<,001	<,001	0,5929	0,4984	0,6873
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/női tulajdonság? - Önbizalom	-3,4350	699	<,001	<,001	-0,1657	-0,2604	-0,0710
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/női tulajdonság? - Önfegyelem	12,4580	699	<,001	<,001	0,6400	0,5391	0,7409
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/női tulajdonság? - Precizitás, pontosság	13,8010	699	<,001	<,001	0,7057	0,6053	0,8061
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/női tulajdonság? - Szófogadás	18,1890	699	<,001	<,001	0,8757	0,7812	0,9702
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/női tulajdonság? - Szorgalom	22,9090	699	<,001	<,001	1,0829	0,9901	1,1757
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/női tulajdonság? - Technikai-műszaki érzék	-27,1670	699	<,001	<,001	-1,3886	-1,4889	-1,2882
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/női tulajdonság? - Térlátás	-9,0090	699	<,001	<,001	-0,4943	-0,6020	-0,3866
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/női tulajdonság? - Vállalkozószellem	-7,0350	699	<,001	<,001	-0,3600	-0,4605	-0,2595

4. sz. melléklet:

A lányosnak vagy a fiúsnak tekintett tulajdonságokat preferálják, várják el, tartják fontosnak vagy szükségesnek inkább a közoktatásban?

Descriptive Statistics			
	N	Mean	Std. Deviation
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Alkalmazkodókészség	700	5,6800	1,26373
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Csapatjátékosság	700	5,4614	1,43727
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Élénkség, mozgékonyág	700	4,4714	1,56153
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Érzelmi, szociális érettség	700	5,4729	1,37341
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Gyakorlatiasság	700	5,1443	1,42952
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Innovativitás	700	4,7914	1,53898
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Jó memória	700	5,8043	1,25343
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Jó szóbeli-és írásbeli kifejező-készség	700	5,8543	1,21220
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Kézügyesség	700	4,6029	1,44800
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Kockázatvállalás	700	4,0500	1,50500
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Konstruktivitás	700	5,0600	1,36452
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Monotónia tűrés	700	5,0757	1,46440
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Kreativitás	700	5,2657	1,45243
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Logika	700	5,6586	1,30444
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Önállóság	700	5,7314	1,27455
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Önbizalom	700	5,4271	1,43992
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Önfegyelem	700	5,7786	1,26394
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Precizitás, pontosság	700	5,5657	1,24529
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Szófogadás	700	5,6743	1,33391
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Szorgalom	700	6,0200	1,14207
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Technikai-műszaki érzék	700	4,3071	1,49915
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Térlátás	700	4,6029	1,49467
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Vállalkozószellem	700	4,7986	1,52077

5. sz. melléklet:

Van-e szignifikáns különbség a tanárok és a szülők között annak megítélésében, hogy az egyes tulajdonságok, inkább fiúak vagy lányokak?

Tests of Homogeneity of Variances					
		Levene Statistic	df1	df2	Sig.
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Alkalmazkodókészség	Based on Mean	3,5280	1,000	698,0000	0,0610
	Based on Median	0,8450	1,000	698,0000	0,3580
	Based on Median and with adjusted df	0,8450	1,000	634,0910	0,3580
	Based on trimmed mean	3,9240	1,000	698,0000	0,0480
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Csapatjátékosság	Based on Mean	27,7250	1,000	698,0000	<,001
	Based on Median	20,2900	1,000	698,0000	<,001
	Based on Median and with adjusted df	20,2900	1,000	649,4580	<,001
	Based on trimmed mean	29,2750	1,000	698,0000	<,001
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Élénkség, mozgékonyosság	Based on Mean	2,9230	1,000	698,0000	0,0880
	Based on Median	1,0730	1,000	698,0000	0,3010
	Based on Median and with adjusted df	1,0730	1,000	652,7330	0,3010
	Based on trimmed mean	3,6970	1,000	698,0000	0,0550
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Érzelmi, szociális érettség	Based on Mean	8,4890	1,000	698,0000	0,0040
	Based on Median	6,9940	1,000	698,0000	0,0080
	Based on Median and with adjusted df	6,9940	1,000	659,3070	0,0080
	Based on trimmed mean	10,7370	1,000	698,0000	0,0010
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Gyakorlatiasság	Based on Mean	4,2500	1,000	698,0000	0,0400
	Based on Median	3,0550	1,000	698,0000	0,0810
	Based on Median and with adjusted df	3,0550	1,000	687,2340	0,0810
	Based on trimmed mean	4,0790	1,000	698,0000	0,0440
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Innovativitás	Based on Mean	4,5250	1,000	698,0000	0,0340
	Based on Median	4,7740	1,000	698,0000	0,0290
	Based on Median and with adjusted df	4,7740	1,000	673,0750	0,0290
	Based on trimmed mean	4,5900	1,000	698,0000	0,0330
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Jó memória	Based on Mean	12,7820	1,000	698,0000	<,001
	Based on Median	9,5610	1,000	698,0000	0,0020
	Based on Median and with adjusted df	9,5610	1,000	665,8800	0,0020
	Based on trimmed mean	14,3240	1,000	698,0000	<,001
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Jó szóbeli-és írásbeli kifejezőkészség	Based on Mean	5,1880	1,000	698,0000	0,0230
	Based on Median	4,4190	1,000	698,0000	0,0360
	Based on Median and with adjusted df	4,4190	1,000	658,3890	0,0360
	Based on trimmed mean	4,7660	1,000	698,0000	0,0290
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Kézügyesség	Based on Mean	15,8130	1,000	698,0000	<,001
	Based on Median	14,7810	1,000	698,0000	<,001
	Based on Median and with adjusted df	14,7810	1,000	652,9800	<,001
	Based on trimmed mean	15,2190	1,000	698,0000	<,001

Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonosság? - Kockázatvállalás	Based on Mean	22,2380	1,000	698,0000	<,001
	Based on Median	21,8200	1,000	698,0000	<,001
	Based on Median and with adjusted df	21,8200	1,000	682,6050	<,001
	Based on trimmed mean	22,2730	1,000	698,0000	<,001
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonosság? - Konstruktivitás	Based on Mean	6,3280	1,000	698,0000	0,0120
	Based on Median	7,2320	1,000	698,0000	0,0070
	Based on Median and with adjusted df	7,2320	1,000	659,4290	0,0070
	Based on trimmed mean	6,5250	1,000	698,0000	0,0110
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonosság? - Monotónia túrés	Based on Mean	12,5440	1,000	698,0000	<,001
	Based on Median	8,5760	1,000	698,0000	0,0040
	Based on Median and with adjusted df	8,5760	1,000	604,4580	0,0040
	Based on trimmed mean	12,3820	1,000	698,0000	<,001
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonosság? - Kreativitás	Based on Mean	29,7570	1,000	698,0000	<,001
	Based on Median	23,6570	1,000	698,0000	<,001
	Based on Median and with adjusted df	23,6570	1,000	671,0640	<,001
	Based on trimmed mean	31,6010	1,000	698,0000	<,001
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonosság? - Logika	Based on Mean	16,2190	1,000	698,0000	<,001
	Based on Median	16,5660	1,000	698,0000	<,001
	Based on Median and with adjusted df	16,5660	1,000	669,5080	<,001
	Based on trimmed mean	16,6780	1,000	698,0000	<,001
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonosság? - Önállóság	Based on Mean	3,0720	1,000	698,0000	0,0800
	Based on Median	0,2840	1,000	698,0000	0,5940
	Based on Median and with adjusted df	0,2840	1,000	624,0880	0,5940
	Based on trimmed mean	3,4540	1,000	698,0000	0,0640
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonosság? - Önbizalom	Based on Mean	0,0670	1,000	698,0000	0,7960
	Based on Median	0,8270	1,000	698,0000	0,3640
	Based on Median and with adjusted df	0,8270	1,000	689,4580	0,3640
	Based on trimmed mean	0,1040	1,000	698,0000	0,7470
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonosság? - Önfegyelem	Based on Mean	18,6100	1,000	698,0000	<,001
	Based on Median	12,3660	1,000	698,0000	<,001
	Based on Median and with adjusted df	12,3660	1,000	622,4700	<,001
	Based on trimmed mean	19,7060	1,000	698,0000	<,001
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonosság? - Precizitás, pontosság	Based on Mean	22,6600	1,000	698,0000	<,001
	Based on Median	10,1620	1,000	698,0000	0,0010
	Based on Median and with adjusted df	10,1620	1,000	597,1050	0,0020
	Based on trimmed mean	23,3120	1,000	698,0000	<,001
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonosság? - Szófogadás	Based on Mean	3,5900	1,000	698,0000	0,0590
	Based on Median	2,0860	1,000	698,0000	0,1490
	Based on Median and with adjusted df	2,0860	1	649,0080	0,1490
	Based on trimmed mean	3,0420	1	698,0000	0,0820
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonosság? - Szorgalom	Based on Mean	0,9940	1	698,0000	0,3190
	Based on Median	1,7030	1	698,0000	0,1920
	Based on Median and with adjusted df	1,7030	1	685,5600	0,1920
	Based on trimmed mean	1,5570	1	698,0000	0,2120

Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Technikai-műszaki érzék	Based on Mean	19,6860	1	698,0000	<,001
	Based on Median	12,1390	1	698,0000	<,001
	Based on Median and with adjusted df	12,1390	1	670,3040	<,001
	Based on trimmed mean	18,9960	1	698,0000	<,001
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Térlátás	Based on Mean	8,2520	1	698,0000	0,0040
	Based on Median	5,0680	1	698,0000	0,0250
	Based on Median and with adjusted df	5,0680	1	680,1150	0,0250
	Based on trimmed mean	8,7830	1	698,0000	0,0030
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Vállalkozószellem	Based on Mean	8,9030	1	698,0000	0,0030
	Based on Median	8,2210	1	698,0000	0,0040
	Based on Median and with adjusted df	8,2210	1	679,0570	0,0040
	Based on trimmed mean	9,5310	1	698,0000	0,0020

ANOVA						
		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Alkalmazkodókészség	Between Groups	9,1340	1	9,1340	5,6640	0,0180
	Within Groups	1125,6240	698	1,6130		
	Total	1134,7590	699			
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Önállóság	Between Groups	16,4740	1	16,4740	10,2990	0,0010
	Within Groups	1116,4900	698	1,6000		
	Total	1132,9640	699			
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Önbizalom	Between Groups	5,3500	1	5,3500	3,2950	0,0700
	Within Groups	1133,4270	698	1,6240		
	Total	1138,7770	699			
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Szorgalom	Between Groups	4,6200	1	4,6200	2,9620	0,0860
	Within Groups	1088,5740	698	1,5600		
	Total	1093,1940	699			

Group Statistics						
	Ön személy szerint jelenleg a közoktatásban – köznevelési intézményben - tanító pedagógus?	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Önállóság	1	300	4,77	1,15247	0,06654	
	2	400	4,46	1,34272	0,06714	
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Alkalmazkodókészség	1	300	4,7933	1,17269	0,06771	
	2	400	4,5625	1,33812	0,06691	
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Önbizalom	1	300	3,7333	1,18048	0,06816	
	2	400	3,91	1,3403	0,06701	
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Szorgalom	1	300	5,1767	1,16475	0,06725	
	2	400	5,0125	1,30829	0,06541	

Robust Tests of Equality of Means					
		Statistic ^a	df1	df2	Sig.
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Csapatjátékosság	Welch	1,2940	1	694,5700	0,2560
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Élénkség, mozgékonyág	Welch	14,3200	1	688,2430	<,001
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Érzelmi, szociális érettség	Welch	2,3030	1	695,4660	0,1300
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Gyakorlatiasság	Welch	1,0220	1	679,3770	0,3120
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Innovativitás	Welch	0,0650	1	694,0780	0,7990
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Jó memória	Welch	0,4410	1	697,8200	0,5070
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Jó szóbeli-és írásbeli kifejezőkészség	Welch	1,1560	1	690,2440	0,2830
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Kézügyesség	Welch	0,4360	1	697,0090	0,5090
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Kockázatvállalás	Welch	0,9190	1	696,5370	0,3380
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Konstruktivitás	Welch	0,8090	1	697,9230	0,3690
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Monotonia túrés	Welch	32,0020	1	697,1080	<,001
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Kreativitás	Welch	8,2760	1	697,8380	0,0040
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Logika	Welch	7,3530	1	695,5590	0,0070
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Önfejelem	Welch	18,5870	1	697,8640	<,001
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Precizitás, pontosság	Welch	30,5950	1	697,9840	<,001
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Szófogadás	Welch	3,2400	1	687,3890	0,0720
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Technikai-műszaki érzék	Welch	1,0410	1	697,2470	0,3080
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Térlátás	Welch	0,8140	1	690,1180	0,3670
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Vállalkozószellem	Welch	0,4850	1	693,2210	0,4860

Descriptives									
		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
						Lower Bound	Upper Bound		
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Csapatjátékosság	1	300	3,953	0,96311	0,05561	3,8439	4,0628	1	7
	2	400	3,853	1,3804	0,06902	3,7168	3,9882	1	7
	Total	700	3,896	1,21941	0,04609	3,8052	3,9862	1	7
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Élénkség, mozgékonyág	1	300	3,25	1,26207	0,07287	3,1066	3,3934	1	7
	2	400	3,645	1,49484	0,07474	3,4981	3,7919	1	7
	Total	700	3,476	1,41249	0,05339	3,3709	3,5805	1	7
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Érzelmi, szociális érettség	1	300	5,273	1,12673	0,06505	5,1453	5,4014	1	7
	2	400	5,128	1,41465	0,07073	4,9884	5,2666	1	7
	Total	700	5,19	1,30023	0,04914	5,0935	5,2865	1	7

Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Gyakorlatiasság	1	300	3,823	1,32589	0,07655	3,6727	3,974	1	7
	2	400	3,715	1,4998	0,07499	3,5676	3,8624	1	7
	Totál	700	3,761	1,42788	0,05397	3,6555	3,8674	1	7
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Innovativitás	1	300	3,88	1,04366	0,06026	3,7614	3,9986	1	7
	2	400	3,903	1,29119	0,06456	3,7756	4,0294	1	7
	Totál	700	3,893	1,19067	0,045	3,8045	3,9812	1	7
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Jó memória	1	300	4,183	0,97617	0,05636	4,0724	4,2942	1	7
	2	400	4,24	1,28121	0,06406	4,1141	4,3659	1	7
	Totál	700	4,216	1,15991	0,04384	4,1296	4,3018	1	7
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Jó szóbeli-és írásbeli kifejezőképesség	1	300	4,897	1,13591	0,06558	4,7676	5,0257	1	7
	2	400	4,795	1,36294	0,06815	4,661	4,929	1	7
	Totál	700	4,839	1,27076	0,04803	4,7443	4,9329	1	7
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Kézügyesség	1	300	4,877	1,12502	0,06495	4,7488	5,0045	1	7
	2	400	4,813	1,44484	0,07224	4,6705	4,9545	1	7
	Totál	700	4,84	1,31682	0,04977	4,7423	4,9377	1	7
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Kockázatvállalás	1	300	3,187	1,19299	0,06888	3,0511	3,3222	1	7
	2	400	3,285	1,51972	0,07599	3,1356	3,4344	1	7
	Totál	700	3,243	1,38906	0,0525	3,1398	3,3459	1	7
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Konstruktivitás	1	300	3,817	0,99315	0,05734	3,7038	3,9295	1	7
	2	400	3,895	1,31083	0,06554	3,7662	4,0238	1	7
	Totál	700	3,861	1,185	0,04479	3,7735	3,9494	1	7
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Monotónia tűrés	1	300	5,137	1,18434	0,06838	5,0021	5,2712	1	7
	2	400	4,558	1,52398	0,0762	4,4077	4,7073	1	7
	Totál	700	4,806	1,41703	0,05356	4,7006	4,9109	1	7
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Kreativitás	1	300	4,34	1,09318	0,06311	4,2158	4,4642	1	7
	2	400	4,615	1,43594	0,0718	4,4739	4,7561	1	7
	Totál	700	4,497	1,30641	0,04938	4,4002	4,5941	1	7
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Logika	1	300	3,58	1,0491	0,06057	3,4608	3,6992	1	7
	2	400	3,84	1,48658	0,07433	3,6939	3,9861	1	7
	Totál	700	3,729	1,32243	0,04998	3,6304	3,8267	1	7
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Önfegyelem	1	300	4,883	1,1287	0,06517	4,7551	5,0116	1	7
	2	400	4,458	1,48449	0,07422	4,3116	4,6034	1	7
	Totál	700	4,64	1,35916	0,05137	4,5391	4,7409	1	7
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Precizitás, pontosság	1	300	5,0133	1,1002	0,0635	4,8883	5,1383	1	7
	2	400	4,4750	1,4747	0,0737	4,3300	4,6200	1	7
	Totál	700	4,7057	1,3529	0,0511	4,6053	4,8061	1	7
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Szófogadás	1	300	4,9733	1,1505	0,0664	4,8426	5,1041	1	7
	2	400	4,8025	1,3558	0,0678	4,6692	4,9358	1	7
	Totál	700	4,8757	1,2738	0,0482	4,7812	4,9702	1	7
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Technikai-műszaki érzék	1	300	2,5533	1,1511	0,0665	2,4226	2,6841	1	7
	2	400	2,6550	1,4854	0,0743	2,5090	2,8010	1	7
	Totál	700	2,6114	1,3523	0,0511	2,5111	2,7118	1	7

Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Térletás	1	300	3,4500	1,2986	0,0750	3,3025	3,5975	1	7
	2	400	3,5475	1,5569	0,0778	3,3945	3,7005	1	7
	Totál	700	3,5057	1,4516	0,0549	3,3980	3,6134	1	7
Megítélése szerint inkább fiús/férfias vagy inkább lányos/nőies tulajdonság? - Vállalkozószellem	1	300	3,6800	1,1926	0,0689	3,5445	3,8155	1	7
	2	400	3,6100	1,4640	0,0732	3,4661	3,7539	1	7
	Totál	700	3,6400	1,3539	0,0512	3,5395	3,7405	1	7

6. sz. melléklet

Van-e szignifikáns különbség a tanárok és a szülők között annak megítélésében, hogy az egyes tulajdonságok mennyire fontosak a közoktatásban?

Robust Tests of Equality of Means					
		Statistic ^a	df1	df2	Sig.
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Alkalmazkodókészség	Welch	6,3570	1	697,9040	0,0120
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Csapatjátékos-ság	Welch	26,6380	1	694,8890	<,001
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Élénkség, mozgékony-ság	Welch	2,0230	1	685,8790	0,1550
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Érzelmi, szociális érettség	Welch	17,1910	1	697,4200	<,001
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Gyakorlatias-ság	Welch	5,4510	1	682,6950	0,0200
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Innovativitás	Welch	31,9010	1	691,0900	<,001
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Jó memória	Welch	1,2200	1	687,0060	0,2700
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Jó szóbeli-és írásbeli kifejezőkészség	Welch	9,6690	1	692,3670	0,0020
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Kézügyesség	Welch	4,0640	1	696,6950	0,0440
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Kockázatvállalás	Welch	0,0240	1	688,7610	0,8760
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Konstruktivitás	Welch	44,5760	1	689,7710	<,001
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Monotónia tűrés	Welch	1,2770	1	679,7330	0,2590
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Kreativitás	Welch	18,7550	1	690,5790	<,001
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Logika	Welch	1,5400	1	697,4750	0,2150
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Önállóság	Welch	3,2330	1	671,7890	0,0730
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Önbizalom	Welch	5,4020	1	697,6850	0,0200
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Önfegyelem	Welch	12,0570	1	696,0320	<,001
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Precizitás, pontosság	Welch	4,5040	1	697,4950	0,0340
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Szófogadás	Welch	1,3320	1	685,9740	0,2490
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Szorgalom	Welch	4,9170	1	695,9990	0,0270
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Technikai-műszaki érzék	Welch	1,1540	1	696,7080	0,2830
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Térletás	Welch	2,2160	1	696,3880	0,1370
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Vállalkozószellem	Welch	4,0050	1	696,6790	0,0460

Descriptives									
		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
						Lower Bound	Upper Bound		
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Alkalmazkodókészség	1	300	5,8133	1,0562	0,0610	5,6933	5,9333	2	7
	2	400	5,5800	1,3923	0,0696	5,4431	5,7169	1	7
	Total	700	5,6800	1,2637	0,0478	5,5862	5,7738	1	7
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Csapatjátékosság	1	300	5,7700	1,2311	0,0711	5,6301	5,9099	1	7
	2	400	5,2300	1,5356	0,0768	5,0791	5,3809	1	7
	Total	700	5,4614	1,4373	0,0543	5,3548	5,5681	1	7
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Élénkség, mozgékonyság	1	300	4,3767	1,4195	0,0820	4,2154	4,5379	1	7
	2	400	4,5425	1,6583	0,0829	4,3795	4,7055	1	7
	Total	700	4,4714	1,5615	0,0590	4,3556	4,5873	1	7
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Érzelmi, szociális érettség	1	300	5,7100	1,1534	0,0666	5,5790	5,8410	2	7
	2	400	5,2950	1,4945	0,0747	5,1481	5,4419	1	7
	Total	700	5,4729	1,3734	0,0519	5,3709	5,5748	1	7
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Gyakorlatiasság	1	300	5,2867	1,3103	0,0757	5,1378	5,4355	1	7
	2	400	5,0375	1,5056	0,0753	4,8895	5,1855	1	7
	Total	700	5,1443	1,4295	0,0540	5,0382	5,2504	1	7
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Innovativitás	1	300	5,1533	1,3426	0,0775	5,0008	5,3059	1	7
	2	400	4,5200	1,6205	0,0810	4,3607	4,6793	1	7
	Total	700	4,7914	1,5390	0,0582	4,6772	4,9056	1	7
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Jó memória	1	300	5,8633	1,1353	0,0656	5,7343	5,9923	1	7
	2	400	5,7600	1,3349	0,0667	5,6288	5,8912	1	7
	Total	700	5,8043	1,2534	0,0474	5,7113	5,8973	1	7
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Jó szóbeli-és írásbeli kifejezőkészség	1	300	6,0133	1,0663	0,0616	5,8922	6,1345	1	7
	2	400	5,7350	1,2996	0,0650	5,6073	5,8627	1	7
	Total	700	5,8543	1,2122	0,0458	5,7643	5,9442	1	7
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Kézügyesség	1	300	4,4800	1,2388	0,0715	4,3392	4,6208	1	7
	2	400	4,6950	1,5822	0,0791	4,5395	4,8505	1	7
	Total	700	4,6029	1,4480	0,0547	4,4954	4,7103	1	7
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Kockázatvállalás	1	300	4,0600	1,3549	0,0782	3,9061	4,2139	1	7
	2	400	4,0425	1,6100	0,0805	3,8842	4,2008	1	7
	Total	700	4,0500	1,5050	0,0569	3,9383	4,1617	1	7
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Konstruktivitás	1	300	5,4367	1,1877	0,0686	5,3017	5,5716	1	7
	2	400	4,7775	1,4206	0,0710	4,6379	4,9171	1	7
	Total	700	5,0600	1,3645	0,0516	4,9587	5,1613	1	7
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Monotónia tűrés	1	300	5,1467	1,3582	0,0784	4,9924	5,3010	1	7
	2	400	5,0225	1,5388	0,0769	4,8712	5,1738	1	7
	Total	700	5,0757	1,4644	0,0554	4,9670	5,1844	1	7

Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Kreativitás	1	300	5,5300	1,2811	0,0740	5,3844	5,6756	1	7
	2	400	5,0675	1,5407	0,0770	4,9161	5,2189	1	7
	Total	700	5,2657	1,4524	0,0549	5,1579	5,3735	1	7
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Logika	1	300	5,7267	1,1058	0,0638	5,6010	5,8523	1	7
	2	400	5,6075	1,4348	0,0717	5,4665	5,7485	1	7
	Total	700	5,6586	1,3044	0,0493	5,5618	5,7554	1	7
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Önállóság	1	300	5,8300	1,2052	0,0696	5,6931	5,9669	1	7
	2	400	5,6575	1,3208	0,0660	5,5277	5,7873	1	7
	Total	700	5,7314	1,2746	0,0482	5,6368	5,8260	1	7
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Önbizalom	1	300	5,5667	1,1762	0,0679	5,4330	5,7003	1	7
	2	400	5,3225	1,6031	0,0802	5,1649	5,4801	1	7
	Total	700	5,4271	1,4399	0,0544	5,3203	5,5340	1	7
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Önfegyelem	1	300	5,9600	1,0042	0,0580	5,8459	6,0741	3	7
	2	400	5,6425	1,4141	0,0707	5,5035	5,7815	1	7
	Total	700	5,7786	1,2639	0,0478	5,6848	5,8724	1	7
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Precizitás, pontosság	1	300	5,6767	1,0532	0,0608	5,5570	5,7963	1	7
	2	400	5,4825	1,3673	0,0684	5,3481	5,6169	1	7
	Total	700	5,5657	1,2453	0,0471	5,4733	5,6581	1	7
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Szófogadás	1	300	5,7400	1,2127	0,0700	5,6022	5,8778	1	7
	2	400	5,6250	1,4175	0,0709	5,4857	5,7643	1	7
	Total	700	5,6743	1,3339	0,0504	5,5753	5,7733	1	7
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Szorgalom	1	300	6,1267	0,9835	0,0568	6,0149	6,2384	1	7
	2	400	5,9400	1,2431	0,0622	5,8178	6,0622	1	7
	Total	700	6,0200	1,1421	0,0432	5,9352	6,1048	1	7
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Technikai-műszaki érzék	1	300	4,2400	1,2086	0,0698	4,1027	4,3773	1	7
	2	400	4,3575	1,6843	0,0842	4,1919	4,5231	1	7
	Total	700	4,3071	1,4992	0,0567	4,1959	4,4184	1	7
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Térlátás	1	300	4,6967	1,2846	0,0742	4,5507	4,8426	1	7
	2	400	4,5325	1,6327	0,0816	4,3720	4,6930	1	7
	Total	700	4,6029	1,4947	0,0565	4,4919	4,7138	1	7
Melyeket preferálja, várja el, tartja fontosnak vagy szükségesnek a közoktatásban? - Vállalkozószellem	1	300	4,9267	1,3014	0,0751	4,7788	5,0745	1	7
	2	400	4,7025	1,6616	0,0831	4,5392	4,8658	1	7
	Total	700	4,7986	1,5208	0,0575	4,6857	4,9114	1	7

	Tanárok rangsora	Szülők rangsora	Eltérés
Csapatjátékosság	7	12	-5
Innovativitás	16	21	-5
Alkalmazkodókészség	6	8	-2
Konstruktivitás	14	16	-2
Önfegyelem	3	5	-2
Érzelmi, szociális érettség	10	11	-1
Jó szóbeli-és írásbeli kifejezőkészség	2	3	-1
Térlátás	19	20	-1
Kockázatvállalás	23	23	0

Kreativitás	13	13	0
Szorgalom	1	1	0
Technikai-műszaki érzék	22	22	0
Gyakorlatiasság	15	14	1
Önállóság	5	4	1
Vállalkozószellem	18	17	1
Élénkség, mozgékonyosság	21	19	2
Jó memória	4	2	2
Kézügyesség	20	18	2
Logika	9	7	2
Monotonia tűrés	17	15	2
Önbizalom	12	10	2
Precizitás, pontosság	11	9	2
Szófogadás	8	6	2

FOGALOMTÁR

Bolognai folyamat, Bolognai rendszer

Az Európai Felsőoktatási Térség létrehozását célzó független, kormányközi reformfolyamat. Nevét a Bolognai Nyilatkozatról kapta, amelyet 29 európai ország felsőoktatásért felelős minisztere írt alá 1999-ben, jelenleg 48 ország csatlakozott hozzá. Céljai: megkönnyíteni a jelenlegi és a végzett hallgatók, valamint a felsőoktatásban dolgozó oktatók és kutatók nemzetközi mobilitását; felkészíteni a hallgatókat későbbi szakmai pályafutásukra, a demokratikus társadalmi életben aktív állampolgárként való részvételre, támogatni személyes fejlődésüket; széles hozzáférést biztosítani magas színvonalú, demokratikus alapelveken és tudomány szabadságán alapuló felsőoktatáshoz. A végzettségeket három-ciklusú rendszerbe szervezte (alapképzés - mesterképzés - doktori képzés).

Oktatási Hivatal

A Kormány által 1999. év szeptemberében létrehozott költségvetési szerv, amely alapfeladatai közé tartozik a köznevelés és felsőoktatási ágazati igazgatással, irányítással összefüggő feladatainak elvégzése, közhiteles oktatási, köznevelési és felsőoktatási nyilvántartás vezetése; óvodai nevelésben részvételre kötelezettek és a tankötelesek nyilvántartása. Hatósági feladatai: oktatás-szakmai ellenőrzési, mérési, értékelési feladatok lebonyolításának megszervezése, hallgatói kompetenciamérés, a felsőoktatási felvételi eljárás, szakmai gyakorlőhelyek és a duális képzések nyilvántartása, a külföldi bizonyítványok és oklevelek elismerésével kapcsolatos feladatok, nyelvvizsgáztatással kapcsolatos feladatok. Feladatkörébe tartoznak a pedagógus továbbképzések, a tankötelezettséghez kapcsolódó pedagógiai engedélyezés, továbbá az oktatáshoz kapcsolódó informatikai, adatkezelési, adatszolgáltatási feladatok, minősített adatok kezelésével kapcsolatos feladatok, valamint az ehhez kapcsolódó adatbázisok üzemeltetése és az adatok feldolgozása.

Osztatlan képzés

Az a felsőoktatási képzési forma, amelynek elvégzése alapfokozat kiadása nélkül mesterfokozatot nyújt. Ezekon a szakokon a képzési idő 10-12 félév. Osztatlan képzések formájában zajlanak az orvos, gyógyszerész, jogász vagy egyes pedagógus képzések.

Pink education

Rózsaszín oktatás. A rózsaszín galléros munka mintájára a 2000-es években angolszász területeken kezdték el használni a fogalmat elsősorban a felsőoktatás vonatkozásában a nőknek az oktatás világában elfoglalt szerepének jellemzésére.

STEM szakmák

Science, Technology, Engineering, Mathematics: azok a szakmák, amelyekhez tudományos, technológiai, mérnöki vagy matematikai végzettség szükséges

Szocializáció

A szocializáció szélesebb értelmezésben azt a folyamatot jelenti, ahogy az egyén egy társadalom, egy kultúra tagjává válik. A szocializáció folyamatában az egyén elsajátítja a viselkedés szabályait, azokat az értékeket, képességeket és ismereteket, amelyek lehetővé teszik, hogy a társadalom tagjaként működjön. (Forrás: Koltói, 2013)

Társadalmi nem (gender)

A társadalmi nem vagy gender olyan tanult (nem biológiai) tulajdonságok, szerepek, viselkedésmódok összessége, amelyet a társadalom elvár az egyéntől biológiai neme alapján.

Társadalmi mobilitás

Társadalmi mobilitásnak nevezzük azt a jelenséget, amikor az egyén vagy csoport társadalmi helyzete megváltozik. A mobilitás horizontális, amikor az adott társadalmi rétegen belül történik az elmozdulás, vagy vertikális, aminek során az egyén vagy csoport egy társadalmi rétegből egy másik társadalmi rétegbe kerül. A társadalmi helyzetet meghatározhatjuk a foglalkozás, a jövedelem, az iskolai végzettség, lakóhely stb. alapján.

JOGSZABÁLYOK ÉS KÖZJOGI SZERVEZETSZABÁLYOZÓ ESZKÖZÖK JEGYZÉKE

1. Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
2. 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről (Nkt.)
3. A nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény (Nftv.)
4. 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításáról
5. 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról (NAT)

FELHASZNÁLT IRODALOM JEGYZÉKE

1. Correll, S. J. (2001). Gender and the career choice process: The role of biased self-assessments. *American journal of Sociology*, 106(6), 1691-1730. (Nagy, 2014 hivatkozásként)
<https://www.jstor.org/stable/10.1086/321299>
2. Czeizel, E. (1985): A nők biológiai „természete” és társadalmi lehetőségei, In: Koncz Katalin (szerk.): *Nők és férfiak. Hiedelmek, tények.* Magyar Nők Országos Tanácsa, Kossuth Könyvkiadó, Budapest. 21–50.
3. EUROFOUND Research Report (2021): Tackling labour shortages in EU Member States
https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/ef21006en.pdf
letöltés ideje: 2022.05.02.
4. Fényes H. (2010): A nemi sajátosságok különbségének vizsgálata az oktatásban. A nők hátrányainak felszámolódása. <https://docplayer.hu/18638691-Fenyeshajnalka-a-nemi-sajatossagok-kulonbsegenek-vizsgalata-az-oktatasban-a-nik-hatranynainak-felszamolodasa.html> letöltés ideje: 2022.01.20.
5. Grabinski, M. - Klinkova, G. (2020) Scrutinizing Distributions Proves That IQ Is Inherited and Explains the Fat Tail. *Applied Mathematics*, 11, 957-984. <https://doi.org/10.4236/am.2020.1110063> letöltés ideje: 2022.06.01.
6. Irwing, P. - Lynn, R. (2005): Sex differences in means and variability on the Progressive Matrices in university students: A meta-analysis. *British Journal of Psychology*, 96, 505–524.
7. Kende, Á. (2022): A nemek közötti különbségeket vizsgálták magyar kamaszokon: a lányok önzetlenebbek, a fiúk versengőbbek, QUBIT Tudomány <https://qubit.hu/2022/01/19/a-nemek-kozotti-kulonbsegeket-vizsgaltak-magyar-kamaszokon-a-lanyok-onzetlenebbek-a-fiuk-versengobbek> letöltés ideje: 2022.01.20.
8. Koltói, L. (2013): Pedagógiai pszichológia jegyzet óvodapedagógusoknak „„. Mentor (h). http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Pedagogiai_pszichologia_jegyzet_vodapedagogusoknak/index.html letöltés ideje: 2022.01.13.
9. Lannert, J. (2021): Zárótanulmány az emberi erőforrás szűkösségekről a magyar közoktatásban; T-TUDOK Tudásmenedzsment és Oktatókutatató Zrt. https://www.t-tudok.hu/files/2/kutatasi_zarojelentes_t-tudok_magyar_210x297mm.pdf letöltés ideje: 2022.01.13.
10. Nagy, B. (2014): Biológia vagy társadalom? Bevezető tanulmány a társadalmi nemek kérdésköréhez. *Kultúra és közösség*, 5(4), 95-104. <http://unipub.lib.uni-corvinus.hu/1893/1/06.pdf> letöltés ideje: 2022.01.13.
11. OECD (2021): *Education at a Glance 2021: OECD Indicators*, OECD Publishing, Paris <https://doi.org/10.1787/b35a14e5-en> letöltés ideje: 2022.01.13.
12. Oktatási Hivatal (2020): Lemorzsolódási vizsgálatok a felsőoktatásban, Összefoglaló tanulmány https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/felsooktatas/projektek/fir/EFOP345_FIR_LEMORZSOLO-DAS_VIZSGALAT_tanulmany.pdf letöltés ideje: 2022.05.02.
- Pléh Cs. - Boross O. (2017): A nemek hatása a megismerési folyamatokban, In: Kovács M. (szerk.) *Társadalmi nemek – Elméleti megközelítések és kutatási eredmények*, ELTE Eötvös Kiadó, Budapest. 9-20. https://www.eltereader.hu/media/2017/03/Kovacs_Monika_szerk_Tarsadalmi_nemek_READER.pdf letöltés ideje: 2022.01.20.
13. Pléh Cs. – Forgács B. – Fekete I. (2017): Nemi sztereotípiák hatásai magyar egyetemistáknál: egy empirikus elővizsgálat adatai, In: Kovács M. (szerk.) *Társadalmi nemek - Elméleti megközelítések és kutatási eredmények*, ELTE Eötvös Kiadó, 103-116 https://www.eltereader.hu/media/2017/03/Kovacs_Monika_szerk_Tarsadalmi_nemek_READER.pdf letöltés ideje: 2022.01.20.

14. Szabó M. – Kovács M. – Nguyen Luu L. A. – Fliszár É. (2014): A pedagógusok nemi szerepekkel és sztereotípiákkal kapcsolatos nézetei In: Gordon Győri J. (szerk.): Tanárok interkulturális nézetei és azok hatása az osztálytermi munkára: Kutatási eredmények. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest. 57–58
https://www.eltereader.hu/media/2014/09/gyori_reader.pdf#%5B%7B%22num%22%3A122%2C%22gen%22%3A0%7D%2C%7B%22name%22%3A%22FitR%22%7D%2C-176%2C18%2C697%2C705%5D letöltés ideje: 2022.05.02.
15. Szűcs, Z. (1996): Az élettársi kapcsolatban élő családok társadalmi–demográfiai jellemzői. Kutatási Jelentések, (56).
<https://www.demografia.hu/kiadvanyokonline/index.php/kutatasijelentesek/article/download/2051/2226>
 letöltés ideje: 2022.06.07.
16. Tóth R. (2018): Tényleg korábban érnek a lányok, mint a fiúk?, Gyermekpszichológia <https://mindsetpszichologia.hu/tenyleg-korabban-ernek-a-lanyok-mint-a-fiuk> letöltés ideje: 2022.01.11.

KSH:

17. KSH Oktatási adatok, 2020/2021 (előzetes adatok) <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/oktat/oktatas2021e/index.html> letöltés ideje: 2022.01.11.
18. KSH (2017): A házasságkötési magatartás változásának demográfiai jellemzői <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/hazassagkotes.pdf> letöltés ideje: 2022.06.01.

Stratégiai kiadványok:

19. Fokozatváltás a felsőoktatásban középtávú szakpolitikai stratégia (2016) https://2015-2019.kormany.hu/download/c/9c/e0000/Fokozatvaltas_Felsooktatasban_HONLAPRA.PDF letöltés ideje: 2022.01.11.

ÁSZ kiadványok:

20. Állami Számvevőszék: Németh E. – Vida C. (2021): Felsőoktatás a változások tükrében – verseny, minőség, teljesítmény https://www.asz.hu/storage/files/files/elemzesek/2021/felsooktatas_valtozasok_tukreben_20210406.pdf

Oktatási Hivatal közzétett adatai:

21. Országos kompetenciamérés 2019 országos jelentés: https://www.kir.hu/okmfit/files/OKM_2019_Orszagos_jelentes.pdf letöltés ideje: 2022.01.11.
22. PISA 2018. összefoglaló jelentés: https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/nemzetkozi_meresek/pisa/PISA2018_v6.pdf letöltés ideje: 2022.01.11.

ÁLLAMI SZÁMVEVŐSZÉK

1052 Budapest, Apáczai Cs. J. u. 10. | 1364 Budapest 4. Pf. 54

TEL: +36 1 484 9100

email: szamvevoszek@asz.hu

web: www.asz.hu | www.aszhirportal.hu